

ŁOBEZ

Serce Pomorza Zachodniego

A L B U M

Łobez – Serce Pomorza Zachodniego

Łobez – Heart of West Pomerania

Łobez – Herz Westpommerns

Łobez – Serce Pomorza Zachodniego

Łobez – Heart of West Pomerania

Łobez – Herz Westpommerns

© Urząd Miejski w Łobzie/Municipal Office in Łobez/Gemeindeamt in Łobez

Opracowanie tekstu/Preparation of the text/Vorbereitung des Textes: Joanna Pałęga, Kazimierz Rabski

Wykorzystano zasoby Internetowe/Internet resources were used/Internetressourcen wurden verwendet – UM w Łobzie

Zdjęcia/Photo/Fotos: Katarzyna Piskorz, Iwona Zdanowicz, Kamila Bryczkowska-Łań, Rafael Żełobowski, Mirosław Smugała

Wykorzystano archiwa i zbiory/archives and collections were used/Archive und Sammlungen wurden genutzt:

Miejska Biblioteka Publiczna w Łobzie/Municipal Public Library in Łobez/Öffentliche Stadtbibliothek in Łobez,

UM w Łobzie, „Młyn nad Starą Regą”, Dworek „Tradycja”, Fundacja BONIN, Wikimedia

Redakcja/edit/Redaktion: Bart&Bo – Co.

Korekta/revision/Korrektur: J. Pasewalk

Projekt graficzny, skład/Graphic design, composition/Grafikdesign, Komposition: bezet@o2.pl

Druk/Printing/Drucken: Bryk-Art, Łobez

Wydawca/Publisher/Herausgeber: Urząd Miejski w Łobzie

Łobez 2019

ISBN 978-83-954555-0-6

Projekt Grantowy nr LGD.CIW.4230.1.2018.ETP realizowany w ramach Poddziałania
19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego
przez społeczność” objętego PROW na lata 2014-2020

„Opracowanie i publikacja albumu promocyjnego Gminy Łobez”

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością oddaję w Państwa ręce album ukazujący piękno ziemi łobeskiej.

Malownicze krajobrazy, uwiecznione na fotografii, zachęcają do odwiedzin naszej „małej ojczyzny”.

Piękno przyrody, mocno splecione z historycznymi wątkami sprawia, że Łobez jest miejscem nietuzinkowym i wartym poznania.

Zapraszam do podróży po uroczych zakątkach Serca Pomorza Zachodniego – naszego Łobza.

Piotr Ćwikła
Burmistrz Łobza

Rys historyczny...

Zalążkiem miasta była osada pomorskich Słowian. Według „Kroniki Pomorza” Kantzowa już ok. roku 1193 istniała osada zwana **Lobese**. Pierwsze pisemne wzmianki na temat miasta pochodzą z dokumentu datowanego na rok 1271, w którym znajduje się zapis określający rycerza Wolfa Borko jako **dominus de Lobis** (panujący w **Lobis** – **Łobzie**). Dzieje tych terenów przez kilka wieków były związane z rodziną Borków, których protoplasta przybył tu z okolic Kołobrzegu, gdzie był kasztelanem. Borko zbudował drewniany zamek nad Regą na wzgórku od wschodniej strony miasta (potem przeniósł swoją siedzibę do Strzmieli). W kolejnych wiekach były w tym miejscu inne zabudowania, które prawdopodobnie zniszczył pożar w roku 1670.

Podwójny portret Sydonii von Borck jako młodej i starej kobiety (autor nieznan, XVIII w.).

Łobez należy do tych miejscowości na Pomorzu Zachodnim, które otrzymały prawa miejskie najwcześniej (1275). Lokacja miasta była zgodna z ówczesnymi zasadami: wytyczono rynek, odchodzące od niego główne ulice. Na środku rynku zbudowano ratusz. Nieopodal kościół. Miasto otoczono murem, w którym były dwie bramy: południowa na rzece Redze (Brama Reska) i północna (Brama Gryficka). Mur trwał nienaruszony do roku 1750. Na początku XX w. były już tylko resztki. Jako miasto (**civitas**) Labes został określony w dokumencie z roku 1295. A od roku 1348r. uzyskał przywileje wynikające z „prawa lubeckiego”. Posiadało burmistrza i radę miejską. W późniejszym okresie sędzięgo. Prawa miasta zostały potwierdzone przez Borków w dokumencie zwanym „Transumptem” (potwierdzono m.in. prawo do korzystania z pól uprawnych, łąk, do polowania i rybołówstwa). **Łobez** miał swój herb, swoją pieczęć i skarbiec.

Z rodu Borków wywodzi się słynna z urody Sydonia von Borck, której historia szybko stała się legendą. Mimo że oczarowała księcia z Wołogoszczy Ludwika, do małżeństwa nie doszło z powodu intryg dworskich. Posądzona została o czary, które jakoby miała rzucić na władców Pomorza Zachodniego. Kiedy miała ponad 70 lat, została oskarżona o czary, na sądzie poddana torturom, a po przyznaniu się – osądzona, ścięta i spalona na stosie w 1620 r. w Szczecinie.

1. Ratusz w Labes.
2. Ostatni dyliżans pocztowy (1906r.)
3. Restauracja „Hainholz”.
4. Kościół (lata pięćdziesiąte XX w.).

Mieszkańcy **Łobza** doświadczyli olbrzymich strat w czasie wielu wojen, zwłaszcza Trzydziestoletniej. Miasto było okupowane i grabione przez różne wojska (szwedzkie, rosyjskie, francuskie, a nawet oddziały chorwackie). Sporo zniszczeń było też skutkiem pożarów. Najtragiczniejszy był ten z roku 1637, kiedy spłonął piękny ratusz, gotycki kościół i wiele domów. Nie omijały też **Łobza** epidemie chorobowe – podobnie jak w całej Europie dziesiątkowały ludność.

W 1648 r. na mocy *pokoju westfalskiego* zlikwidowano samodzielne Księstwo Zachodniopomorskie – Łobez przeszedł pod panowanie Brandenburgii.

Miasto przez wieki stanowiło ośrodek usługowy dla najbliższych okolic w zakresie rolnictwa, handlu i rzemiosła. Te funkcje pozostały do czasów współczesnych, uzupełnione przez powstanie kilku zakładów przemysłowych, takich jak krochmalnia, młyn, mleczarnia, gorzelnia, cegielnia – działających w oparciu o lokalne surowce.

W czasie II wojny światowej podczas wyzwania miasta przez I Armię Pancerną Frontu Białoruskiego (3 marca 1945 r.) zniszczone zostało całe centrum miasta. W gruzowisko zamieniły się całe kwartały mieszkalne wokół Rynku, ratusz, częściowo kościół, dworzec kolejowy.

Już w marcu 1945 zaczęli przybywać do miasta nowi mieszkańcy. Na Ziemi Łobeskiej osiedlali się przybysze z różnych stron Polski, a w kolejnych miesiącach repatrianci zza Buga, ludzie powracający z zesłania na „Sybir” oraz z obozów pracy przymusowej na terenie Europy, żołnierze wojska polskiego i armii gen. Andersa.

Obecnie **Łobez** jest siedzibą władz Powiatu Łobeskiego, w którego skład wchodzi gminy: Łobez, Dobra, Radowo Małe, Resko i Węgorzyno.

Łobez – Serce Pomorza Zachodniego

Niezwykłe urokliwe krajobrazy, czyste jeziora, wyjątkowo dobre warunki dla amatorów sportów wodnych, wędkarzy, myśliwych i miłośników aktywnego wypoczynku, bogata historia. To wszystko można znaleźć w gminie Łobez położonej w samym centrum województwa zachodniopomorskiego!

Niewielka odległość od Bałtyku, zachodniej granicy państwa oraz lotniska międzynarodowego w Goleniowie – sprzyjają kontaktom gospodarczym i turystycznym. Nieskażone środowisko naturalne, liczne lasy, jeziora, bliskie sąsiedztwo Pojezierza Drawskiego oraz przepływająca przez miasto rzeka Rega, kształtują krajobraz tego miejsca i czynią go niezwykle urokliwym.

Ziemia łobeska to miejsce wciąż za mało znane. A jest to jeden z najbardziej czystych ekologicznie rejonów Polski. Już w najbliższej okolicy Łobza można zauroczyć się niemal dziewiczą przyrodą.

Okolice porośnięta jest pięknymi lasami mieszanymi, występującymi w pobliżu rzek i jezior. Przeważają w nich sosny, świerki, buki, dęby i brzozy. Wielkim bogactwem są jagody, maliny i grzyby. Okres grzybobrania trwa od lata do późnej jesieni. Myśliwi znajdują tu ciekawe i bogate w zwierzyinę tereny łowieckie.

W podłobeskich jeziorach i rzekach żyje wiele gatunków ryb: pstrągi, szczupaki, karpie, płocie. W tych czystych wodach można spotkać też raki. Gmina Łobez od lat inwestuje w ochronę środowiska.

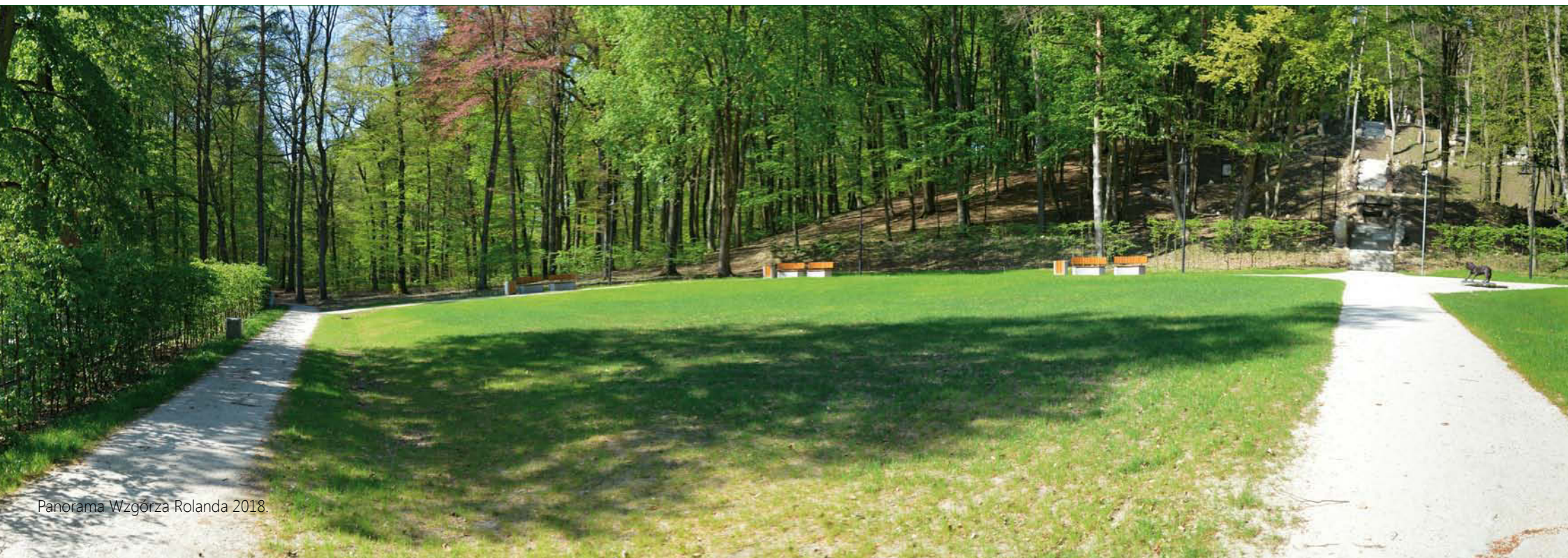

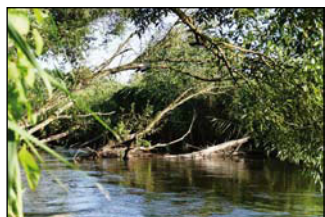
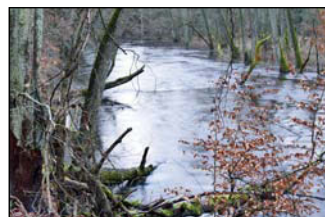

W naszej gminie szczególną wagę przywiązujemy do turystyki. Dla turystów na rowerach proponujemy 3 trasy.

POMNIKI I REZERWATY PRZYRODY

Szlak prezentuje niepowtarzalne walory krajobrazowe i przyrodnicze. Ma swój początek i koniec w łobzie na Polanie Jahna. Dwukrotnie przecina Regę. Przebiega przeważnie drogami polnymi i leśnymi przecinkami. Polecamy go miłośnikom przyrody, poszukującym osobliwości natury oraz interesujących obiektów zabytkowych. Ta trasa zaprowadzi Was do rezerwatu przyrody nad jeziorem Piaski. Będziecie mieli okazję podziwiać drzewa – pomniki przyrody, wczesnosłowiańskie grodzisko oraz dwór w Strzmielach. Długość szlaku wynosi 41 km.

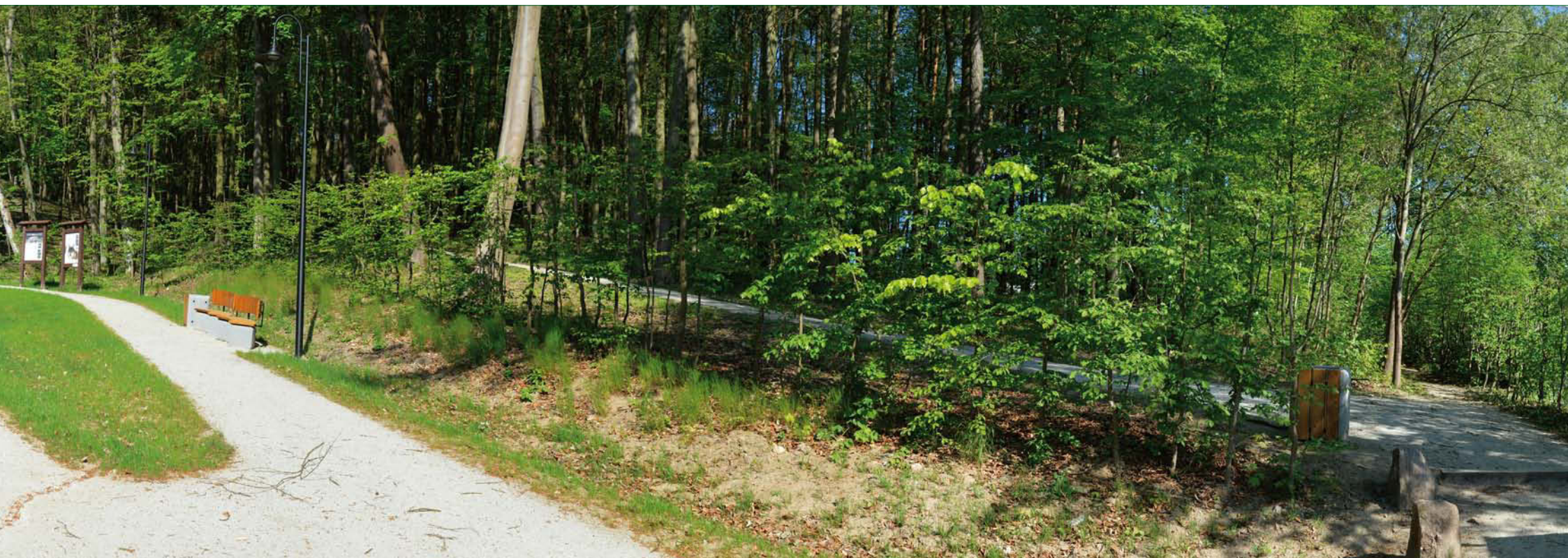

DOLINĄ RZEKI REGI

Szlak wytyczono z myślą o prezentacji ciekawego tworu natury, jakim jest pradolina rzeki Regi. To jeden z najbardziej charakterystycznych elementów krajobrazu ziemi łobeskiej. Rzeka utworzyła tu głęboką dolinę o wysokich, stromych zboczach, często porośniętą starymi lasami. Różnica poziomów nierzadko przekracza 50 m. Dno doliny zajmują jeziora, liczne oczka wodne i starorzecza. Warto zwrócić uwagę na Wzgórze Lotniarzy w miejscowości Przyborze, które jest wspaniałym punktem widokowym.

Szlak ma swój początek i koniec w Łobzie na Polanie Jahna. Polana nazywana bywa przez mieszkańców „Patelnią” (kiedyś był tu okrągły drewniany, później betonowy podest do tańca). Polana jest za cmentarzem miejskim, w bukowo-dębowym parku leśnym, rosnącym na zboczu, będącym fragmentem pradoliny Regi. Długość trasy wynosi 38 km.

Kościół w Wysiedlu.

ZABYTKOWE KOŚCIOŁY WIEJSKIE

Szlak prezentuje zabytki sakralne parafii Łobez i parafii Zajezerze. Na trasie zobaczymy cztery kościoły wiejskie. Trasa prowadzi przez Bonin (pw. Świętego Józefa wzniesiony przez Luisa von Borcke w 1845 r.). Za Boninem szlak przecina duży kompleks leśny na granicy Pojezierza Drawskiego. Kolejne miejscowości to Cianowo, Zajezerze (kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa zbudowany w 1845 r.), Zagórzyce (kościół pw. Św. Marcina Biskupa z Tours wzniesiony został w XIX w.) i w końcu Wysiedle. Szczególnie polecamy Państwa uwadze tę świątynię pw. Świętej Trójcy, której ciekawa ornamentyka sakralna upoważnia do nazwania jej „perełką architektury manierystycznej”. Długość trasy wynosi 34 km.

Kościół w Wysiedlu – ambona.

ŚCIEŻKA DYDAKTYCZNA przeznaczona jest dla turystów pieszych i umożliwia bezpośredni kontakt z naturą. Prowadzi przez park leśny, lasy i łąki ciągnące się wzdłuż rzeki Regi aż do Unimia i śródleśnego jeziora Chełm. Początek trasy to Polana Jahna, zlokalizowana u stóp zbocza zwanego „Łobeskimi Bieszczadami”. Na szlaku znajduje się 17 stanowisk wyposażonych między innymi w tablice i gry edukacyjne, ławki, kosze oraz stojaki na rowery.

Ścieżka dydaktyczna – stanowiska z tablicami informacyjnymi.

Polana Jahna.

Warto zwrócić uwagę na następujące „stacje”:

- gospodarka łowiecka – ambona myśliwska, paśnik i inne budowle na skraju lasu,
- przystań kajakowa nad Regą – pole namiotowe, dwa drewniane mostki przerzucane przez rzekę i starorzecze (stanowią skrót trasy nad jezioro Chełm),
- leśna kotlinka zwana „Piekiełkiem” – dawny niemiecki kort tenisowy i amfiteatr (tu znajduje się drewniana wiata z ławostołami i miejscem na ognisko).

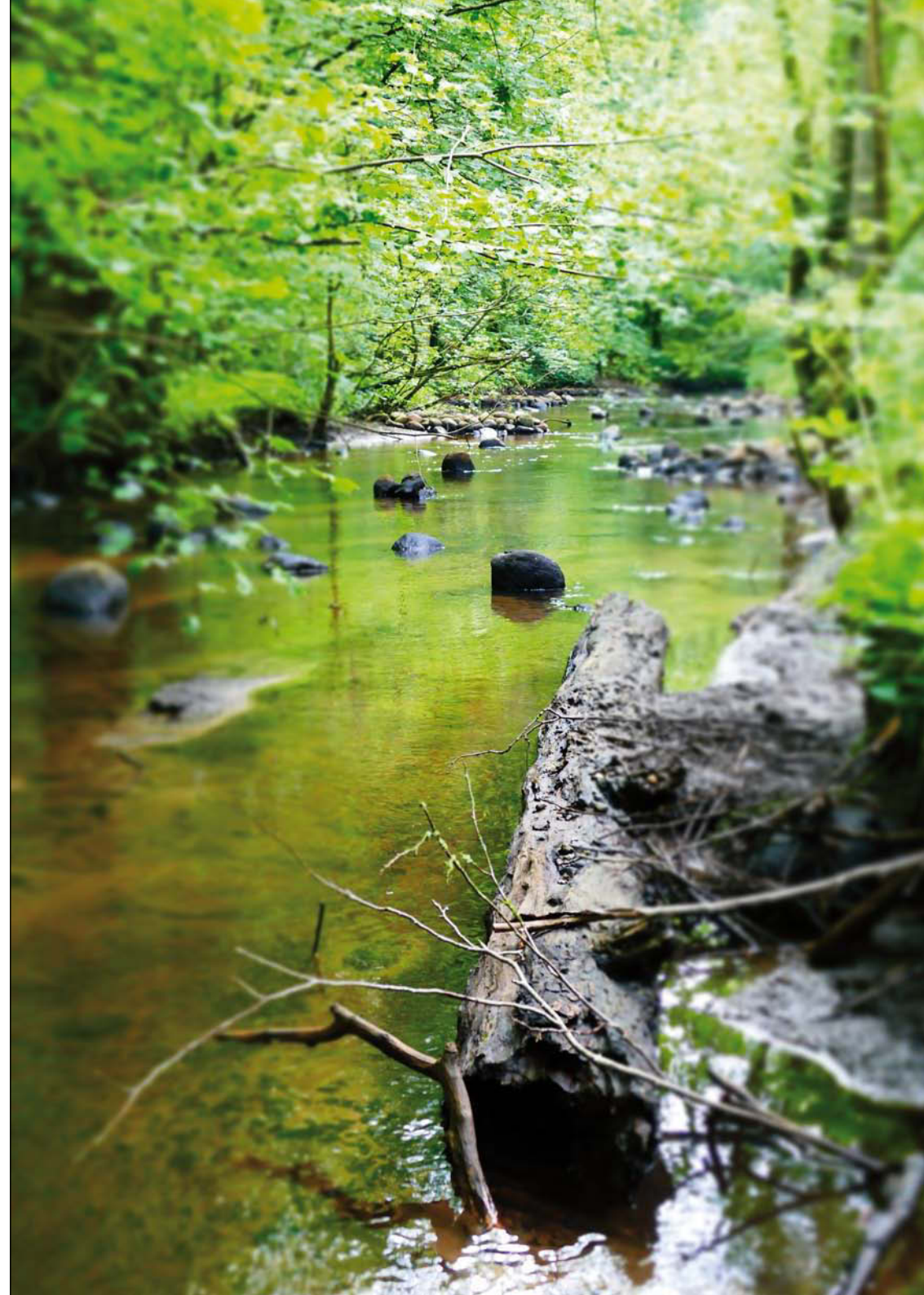
Amatorom pieszych wycieczek spodoba się na pewno **SZLAK LOBELIO-WE JEZIORO I WILCZY GRÓD** o długości 20 km oraz **SZLAK MOCY I TRADYCJI** o długości ponad 43 km, a także dwie przebiegające przez tereny leśne trasy Nordic Walking.

Malownicza dolina rzeki Regi jest naturalną osią regionu. Rega – zwana królową pomorskich rzek – meandrując przepływa przez teren trzech powiatów (świdwińskiego, łobeskiego i gryfickiego). Ujście do Bałtyku znajduje w Mrzeżynie.

SZLAK KAJAKOWY RZEKI REGI

Należy do najpiękniejszych w Polsce, choć jest miejscami trudny i wyczerpujący. Inwestycje z ostatnich lat w budowę przystani kajakowych na całej długości powodują, że szlak jest atrakcyjny i – posiadając dobre zaplecze logistyczne oraz sanitarne – dostępny dla wszystkich zainteresowanych splotkami kajakowymi (niezależnie od stopnia doświadczenia i umiejętności). Przystanie dzielą szlak na kolejne etapy. Każdy z nich rozpoczyna się i kończy w miejscowościach, gdzie znajdują się miejsca noclegowe, restauracje, sklepy, a także sporo atrakcji turystycznych.

Malownicza pradolina Regi o wysokich, dochodzących do 50 m zboczach, stwarza doskonale warunki do uprawiania lotniarstwa.

Popularną formą rekreacji w regionie łobeskim jest **turystyka konna**.

Hodowla koni rasowych, sporty hippiczne oraz szkoły jazdy konnej mają tu wieloletnią tradycję. Ośrodek w Świętoborcu był niegdyś jedną z większych atrakcji miasta, znaną na terenie Polski. Stado Ogierów powstało w końcu XIX w. W okresie powojennym organizowano tu corocznie ogólnopolskie zawody konne w skokach i ujeżdżaniu, w powożenie zaprzęgami oraz „gonitwy za lisem”.

Zawody w skokach przez przeszkody.

Zabytkowy dwór w Boninie (XIX w.), był w przeszłości Zakładem Treninowym (przy Państwowym Stadzie Ogierów w Łobzie). Od 10 lat jest siedzibą Fundacji „Bonin” realizującej liczne krajowe i międzynarodowe projekty obywatelskie, włączające społeczność lokalną.

Aktualnie turystykę konną uprawiać można w wielu prywatnych ośrodkach, m.in. w Łobzie, Boninie, Tarnowie czy Wysiedlu.

Dwór w Boninie.

W ciekawych architektonicznie obiektach znajduje się na terenie gminy kilka gospodarstw agroturystycznych. Można tam odpocząć, nabrać energii obcując z dziewiczą przyrodą.

Młyn nad Starą Regą

Umiejscowiony jest wśród lasów we wsi Tarnowo nad rzeką Stara Rega. Majątek młyński z młynem i stajnią, położony 200 m od urokliwego jeziora Pancerzyno, znajduje się pomiędzy Łobzem a Świdwinem. Młyn wodny w Tarnowie udokumentowany jest historycznie

od XVIII w. Obecny budynek wzniesiono w roku 1903, za sprawą Stefana von Borcke, na miejscu drewnianego poprzednika. Zabytkowy Młyn przekształcony został w niezwykle urokliwy obiekt. Malownicze położenie z dala od miejskiego zgiełku, ciekawa architektura i historia, bliskość natury i możliwość bezpośredniego z nią obcowania. Tu można zachłysnąć się spokojem, godzinami wpatrywać w przyrodę, spacerować, biesiadować. To miejsce z duszą. Kto zawita tu raz, powróci...

Dworek Tradycja

Dworek Tradycja to piękne miejsce położone nieco na uboczu głównych szlaków, w niewielkiej wsi otoczonej polami i lasami, 90 kilometrów na wschód od Szczecina. Ponad trzystuletnia historia domu i jego rozliczne tajemnice oraz atrakcje sprawiają, że pobyt tu jest wyjątkowym przeżyciem. W murach domu mieścił się niegdyś zajazd i pastorówka, po wojnie działało tu archiwum powiatowe, a przed kilkudziesięciu laty pełnił także funkcję wiejskiej szkoły.

ŁOBEZ

Serce Pomorza Zachodniego

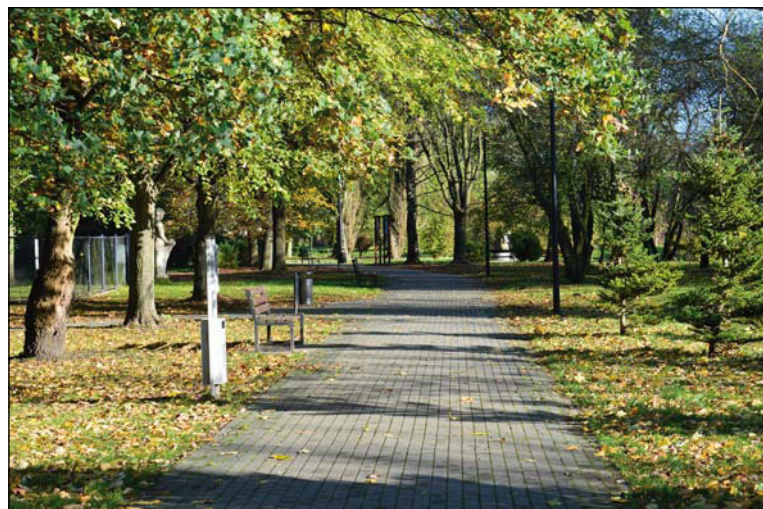
Dumą miasta stał się logotyp: **Łobez – Sercem Pomorza Zachodniego** (do którego używania posiadamy prawa patentowe). Poza historycznym herbem mamy więc jedyny i niepowtarzalny znak rozpoznawczy Łobza!

Łobez jest miastem, w którym łatwo znaleźć tereny zielone. To parki i skwery oraz promenada nad Regą. Wszechobecna zieleń i wijąca się zakolami rzeka nadają miastu romantycznego uroku.

Bogate zaplecze rekreacyjne oraz bardzo dobra komunikacja z resztą regionu sprzyjają uprawianiu różnorodnych form turystyki aktywnej i czynią Łobez idealnym miejscem do zamieszkania.

Na terenie gminy organizowane są wydarzenia kulturalne, w których licznie uczestniczą mieszkańcy i turyści. Do najważniejszych imprez w roku należą „Dni Łobza”, „Dożynki gminne”, „Łobeska Baba Wielkanocna”, „Łobziuki” czy Międzynarodowy Festiwal Orkiestr Dętych i Big Bandów.

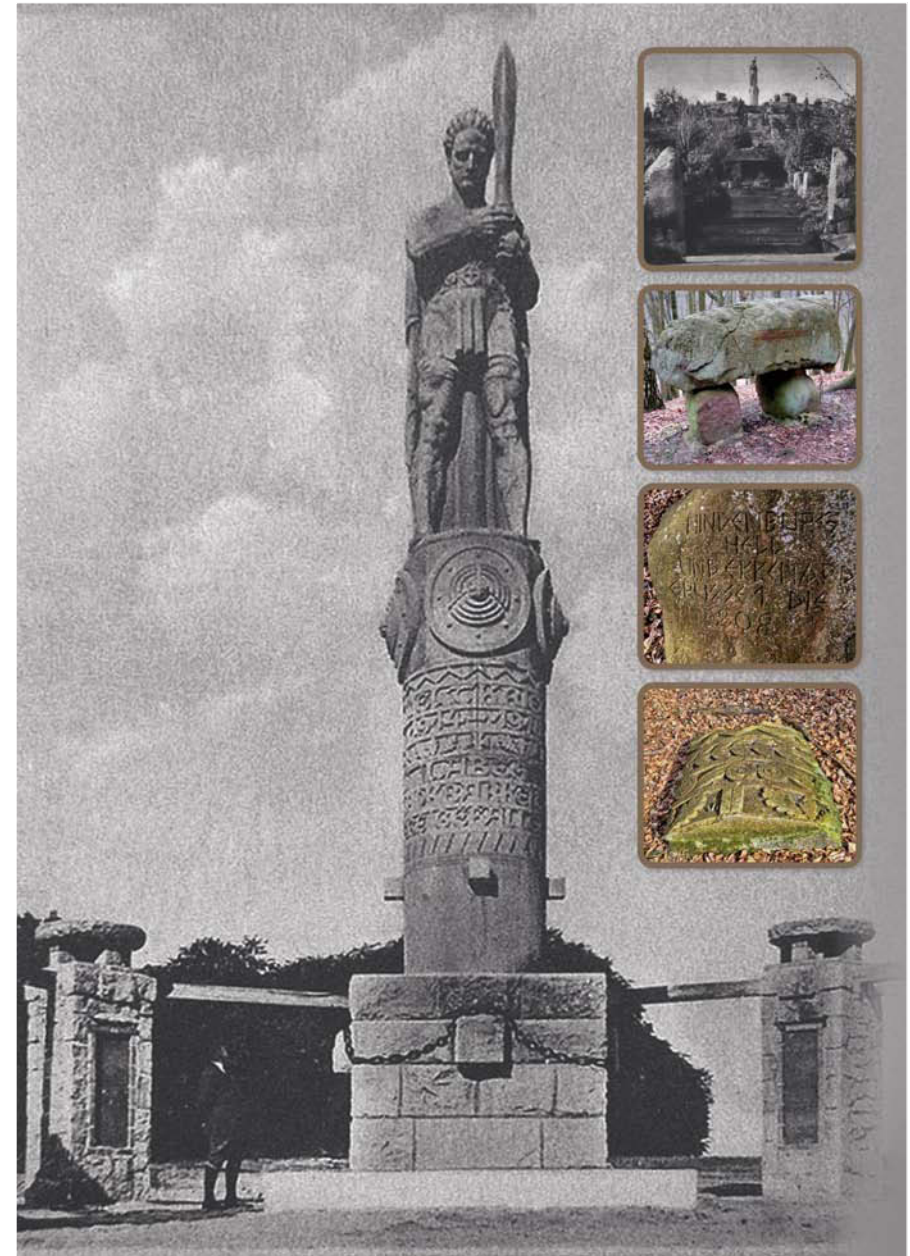
Dzięki zaangażowaniu mieszkańców i prężnie funkcjonujących stowarzyszeń, we współpracy z pracownikami merytorycznymi służb miejskich, kalendarz miejski w ciągu roku wypełniony jest licznymi zawodami sportowymi, atrakcjami kulturalnymi oraz imprezami.

Wzgórze Rolanda

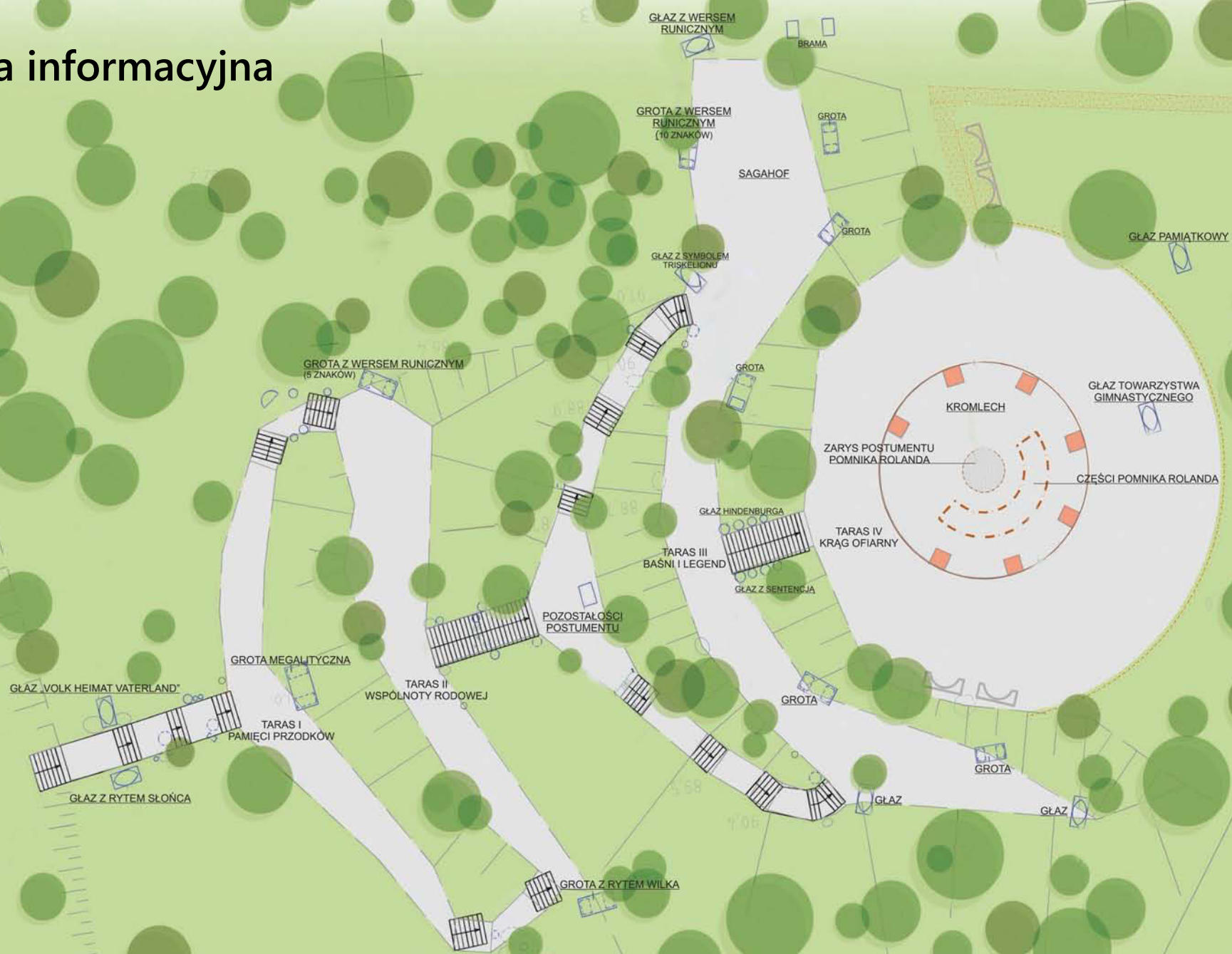
Wzgórze Rolanda powstało ku czci poległych w I Wojnie Światowej żołnierzy niemieckich. Projekt pomnika opracowała pracownia berlińskiego rzeźbiarza Fritza Richtera-Elsnera. Całość budowy została sfinansowana z dobrowolnych darowizn i zbudowana w czynie społecznym w latach 1925-1926. Historyczne źródła podają, że w ciągu 4850 godzin pracy przeniesiono 1360 metrów sześciennych ziemi. Od stojącej niegdyś na szczycie kolumny, zwieńczonej figurą wspartego na mieczu rycerza, pomnik został nazwany Wzgórzem Rolanda. Uroczyste otwarcie miało miejsce 1 sierpnia 1926 r. Pomnik wraz z postumentem mierzył 10,5 m i był widoczny z każdego punktu miasta. W okresie II wojny światowej i w latach 70. ubiegłego wieku pomnik został zniszczony, ale całe założenie pozostało czytelne.

Całość przestrzennego założenia nawiązywała do legend i sag mitologii germańskiej, zawartych w pieśniach „Eddy” – pochodzących z XII wieku oraz do wczesnośredniowiecznego niemieckiego eposu heroicznego „Pieśni o Nibelungach”. Na wzgórzu uformowano cztery tarasy połączone ze sobą schodami (środkowymi i bocznymi). Poszczególne tarasy, określane jako kręgi, tworzyły tematyczną całość. Na każdym poziomie ustawiono kamienne kompozycje tworzące „megalityczne grobowce”, „groty”, „bramy” i ławy. Część z nich pokryta jest płaskorzeźbami i znakami runicznymi. Najniższy taras poświęcony był pamięci przodków. Na samym środku stoi „dolmen”, w którego wnętrzu miało znajdować się dziedzictwo ojców, czyli różne „starożytne militaria”. Poziom drugi – wspólnota rodowa – zachował się tu m.in. głaz z symbolicznym rytem wilka. Taras trzeci – baśni i legend – poświęcony przekazywanym ustnie z ojca na syna podaniom. Pierwotnie stały tutaj przeróżne karły, trolle, urny i inne rekwizyty. Poziom czwarty – krąg ofiarny składający się z siedmiu czworokątnych kolumn, na których umocowano tablice z nazwiskami 208 poległych mieszkańców Łobza (wśród nich trzy nazwiska polskie). Pośrodku, na wysokiej kolumnie, wznosił się nadnaturalnej wielkości pomnik Rolanda – wojownika. Takie monumenty stawiane były od średniowiecza na wielu rynkach, nie tylko niemieckich miast, jako symbol rycerskiego prawa. Oprócz kamiennych kompozycji symboliki dopełniały specjalnie nasadzone drzewa – sosny (smutek i samotność), świerki (życie i odrodzenie), jesiony i graby (długowieczność i duma).

Mapa informacyjna

Borkowie w Łobzie

Borkowie i Łobez

Łobez we władaniu rycerza Borka (Borco dominus de Lobis) był już od 1271 roku. Po raz pierwszy jako miasto (civitas) został określony w 1295 roku. Rada i burmistrz miasta (opidi Lobese) oraz Borkowie, jako panowie ziemi łobeskiej (domini terrae Lobese), wymienieni są w dokumencie z 1369 roku. W 1400 roku Borkowie zatwierdzili miastu wszystkie posiadane przez nie przywileje i swobody, a 12 grudnia 1623 roku na prośbę burmistrza i Rady, prawa te potwierdził książę Bogusław XIV, ostatni władca z dynastii Gryfitów. Borkowie władali Łobzem do początków XIX wieku.

Sprawy wyznaniowe

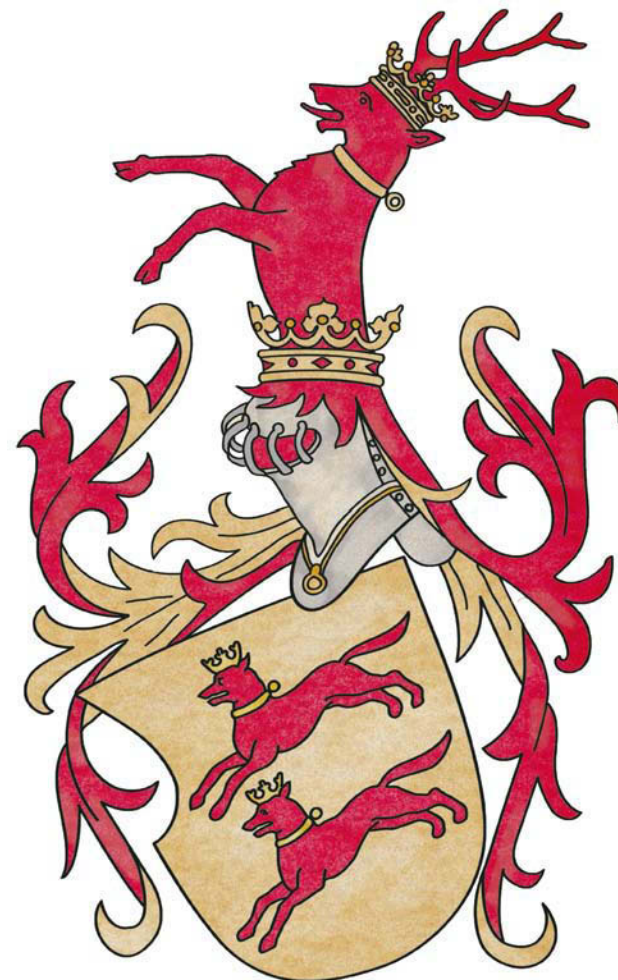
Wraz z wprowadzeniem reformacji w Księstwie Pomorskim (sejm w Trzebiatowie, 1534 r.) mieszkańcy Łobza zmienili wyznanie z katolicyzmu na luteranizm. W 1537 roku zburzono stojącą przed miastem kaplicę, a gdy w listopadzie 1551 roku Faustin Borcke próbował ją odbudować, doszło do zatargu z mieszczanami, którzy zbrojnie się temu sprzeciwili.

Wybitni przedstawiciele rodu Borków związani z Ziemią Łobeską

Z rodu Borków pochodziło wiele wybitnych i barwnych postaci. Na przełomie XIV i XV wieku żył rycerz-rozbójnik Matzke von Borcke (ur. ok. 1360 r. – zm. ok. 1426 r.), który zasłynął porwaniem w 1388 roku jadącego do krzyżaków Wilhelma, księcia Geldrii. W 1392 roku obrabował komtura krajowego czeskiego Johanna Mühlheima, za co w odwecie wiosną 1393 roku Krzyżacy zaatakowali Strzmielę i zburzyli zamek. W XV wieku do znaczenia i godności doszedł Heinrich von Borcke, zwany Czarnym Rycerzem (zm. 1497 r.), właściciel rozległych dóbr, radca dworski księcia Bogusława X. Najsłynniejszą przedstawicielką rodu była Sydonia (ur. 1548 r. – zm. 1620 r.). Oskarżona o uprawianie czarów i rzucenie klątwy na ród Gryfitów, została ścięta mieczem i spalona na stosie w 1620 roku w Szczecinie.

Herb Borków

Przedstawia dwa biegnące, ukoronowane czerwone wilki ze złotymi obręczami na szyjach, na złotym polu. Herbem z wilkami Borkowie pieczętowali się już w XIII wieku. Wybudowany w II połowie XIII wieku zamek w Strzmielę nazwali „Wulvesberg” – Wilcze Wzgórze, a jego właściciel Borko II tytułował się „Panem na Wilczym Wzgórze” (dominus in Wulvesberghe). Możliwe, iż imię własne „Borko” wywodzi się od słowiańskiej nazwy wilka; imię Wulf (Wilk) w rodzie występowało aż po czasy współczesne. W tradycji ludowej ród uważany był za bardzo stary. Na Pomorzu mawiano: „Dat is so old as de Borken und de Diiwel” („to jest tak stare jak Borkowie i diabeł”). Obecny herb miasta Łobez nawiązuje do herbu rodu Borków.

Sydonia von Borcke

Żyła w latach 1548-1620. Była szczególnie barwną postacią pomorskiego rodu von Borcke. Urodziła się w Wilczym Gnieździe, jak nazywano wówczas warowny zamek w Strzmielu. Jako dziecko przysłuchiwała się lekcjom udzielanym jej bratu, a że była nad wyraz inteligentna, szybko nauczyła się czytać, pisać i rachować. Jej uroda, jak mówią dawne przekazy, wzbudzała zachwyt u wielu młodych mężczyzn. Rodzice wysłali ją na dwór księżęcy w Wołogoszczy. Tam zauroczyła swym wdziękiem, mądrością i urodą Ernesta Ludwika (1545-1592) z pomorskiego rodu Gryfitów, syna księcia Filipa I, który nawet obiecał jej małżeństwo. Obietnicy jednak nie dotrzymał, gdyż inne były wobec niego plany książęcego rodu. Rozżalona dziewczyna, opuszczając dwór książęcy w Wołogoszczy, w złą godzinę wypowiedziała słowa: "Przeklinam księcia i cały ród jego". Powróciła do rodzinnego gniazda w Strzmielu, gdzie mieszkał jej brat Ulrich, który miał się opiekować siostrami po śmierci rodziców. Ulrich zagarnął majątek Sydonii i starszej Doroty i wcale nie zamierzał się nim z nimi dzielić. Mądra i inteligentna Sydonia długie lata toczyła spór z bratem o swoją własność. Często zmieniała miejsca zamieszkania. W 1577 roku mieszkała w Marianowie, później w Starogardzie, gdzie w czasie pożaru spłonął jej dobytek. Następnie udała się do Szczecina do rodziny Brockhausena. W tym czasie została posądzona o zniesławienie księcia Jana Fryderyka. W 1591 roku, w wyniku orzeczenia Sądu Nadwornego, brat Ulrich wypłacił siostrą wyższe alimenty i przygotował dla nich dom w Resku. Po dwóch latach pobytu w Resku w wyniku pożaru miasta, Sydonia straciła majątek wart 400 florenów. Nic nie mając, znów musiała tułać się po rodzinie. Zamieszkała w Chociwlu u wdowy po Gottfrydzie von Wedel. Procesowała się z Jakubem von Stettin ze wsi Ciemnik, którego oskarżyła o pobicie. W końcu w 1604 roku zamieszkała w domu dla samotnych szlachetnie urodzonych panien w Marianowie. W międzyczasie jakby spełniała się klątwa Sydonii – kolejni książęta z dynastii Gryfitów umierali bezpotomnie.

W 1612 roku Sydonia po raz pierwszy została oskarżona o czary. Leczyła ziołami, ważyła piwo i robiła nalewki, rozmawiała ze swoim czarnym kotem Chimem. To wystarczyło, aby zarzucić jej, że spowodowała czarami śmierć pastora Dawida Lüdeka z Wierzchowa, który chętnie raczył się jej piwem. W 1619 roku powiązano te wszystkie fakty i 71-letnią wówczas Sydonię osadzono w lochach zamku Oderburg w Szczecinie. Oskarżono ją ponownie o czarną magię, doprowadzenie księcia pomorskiego Filipa II do śmiertelnej choroby oraz przyczynienie się do wymarcia panującego książęcego rodu Gryfitów. Sydonia na torturach przyznawała się do stawianych jej zarzutów, a następnie przed sądem odwoływała zeznania. Trwało to do sierpnia 1620 roku, kiedy to rada sędziów ostatecznie uznała ją za czarownicę i skazała na stos. Ponieważ była szlachcianką, nie można było spalić jej żywcem, dlatego najpierw pozbawiono Sydonię życia przez ścięcie toporem i dopiero wówczas jej ciało spalono na stosie. Odbyło się to przed ówczesną bramą młyńską w Szczecinie (obecnie na ul. Staromłyńskiej w pobliżu Muzeum Narodowego). Jej prochy rozsypano po okolicznych polach, aby na zawsze ślad po niej zagażał.

Mimo to pamięć i zainteresowanie Sydonią nie zniknęły. Postać Sydonii von Borcke, a szczególnie jej ponadczasowa uroda, były natchnieniem dla artystów jeszcze długo po jej śmierci. XVIII-wieczny portret Sydonii von Borcke znajduje się w Muzeum w Szczecinie. Angielski malarz Eduard Burne-Jones (1833-1898) namalował kilka portretów pięknej Sydonii von Borcke. Jeden z nich znajduje się w Tate Gallery w Londynie.

Łobez wczoraj i dziś

Historia Łobza i okolic jest ściśle związana z losami Pomorza Zachodniego. W wielu miejscowościach ziemi łobeskiej znajdują się jej materialne ślady. Dzięki staraniom władz gminy i wysiłkom mieszkańców, przy wykorzystaniu środków unijnych, remontuje się i przywraca do świetności wiele obiektów zabytkowych.

Dobieszewo

Jednym z najstarszych zabytków tego regionu jest gotycki kościółek (z wolnostojącą dzwonnica) w Dobieszewie. Wewnątrz świątyni znajduje się drewniany tryptyk z XV w. Dzięki staraniom mieszkańców miejscowości zachował się także w dobrym stanie przykościelny cmentarz ewangelicki.

Poradz

Nad wsią góruje (widoczny już z drogi nr 148) ceglany wiatrak holenderski z XIX w. Stanowił najwyższe osiągnięcie techniczne w czasach, kiedy go budowano. Bryle nadano kształt ściętego stożka. W środku mieszczą się trzy kondygnacje robocze i poddasze. Dach o aerodynamicznym kształcie obracał się pod wiatr przy pomocy niewielkiej turbiny. Mechanizm napędowy to cztery skrzydła osadzone w żeliwnej głowicy. Ostatnim młynarzem przed 1945 r. był Franz Naatz.

Wysiedle

Tu znajduje się „Perła” Ziemi Łobeskiej: kościół pw. św. Trójcy, który zbudowano przed rokiem 1580. Posiada drewnianą wieżę, a w jego wnętrzu znajdziemy cenne renesansowe wyposażenie: najwcześniejszy i najpiękniejszy na Pomorzu ołtarz protestancki (z roku 1606), chrzcielnica, ambona i empory kolatorskie – wszystko to bogato ozdobione scenami biblijnymi, na których przedstawiono elementy typowe dla ewangelickich programów religijnych. W wystroju pojawiają się też treści prywatne – herby fundatorów. W podziemiach kościołka jest krypta grzebalna.

To tylko niektóre z wielu obiektów zabytkowych, które znajdują się na ziemi łobeskiej. Jeśli chcesz zobaczyć więcej, odwiedź stronę: turystyka.lobez.pl

Kościół w Wysiedlu – chrzcielnica.

Łobez

Historia łobeskiego kościoła odzwierciedla historię miasta. Zbudowany został w XV w. – na założeniach wcześniejszego drewnianego kościółka. Na przestrzeni wieków uległ zniszczeniu w wyniku pożarów miasta lub działań wojennych. Późnogotycka bryła została przebudowana między rokiem 1830 a 1869. Wtedy też dobudowano ciekawie wkomponowaną, kamiennie-ceglaną wieżę.

W marcu 1945 roku na skutek ostrzału artyleryjskiego kościół został pozbawiony wieży i dachu, uszkodzone zostały także mury. W 1949 wysiłkiem ówczesnych mieszkańców Łobza kościół odbudowano. Gruntowna modernizacja (wraz regotyżacją) odbyła się w roku 1974. Tym sposobem przywrócono kościołowi jego pierwotną sylwetkę. Podwyższono wieżę o jedną kondygnację, zwieńczając ją ośmiobocznym hełmem. Wstawiono witrażowe oszklenia okien.

W trójnawowym wnętrzu świątyni dominują obecnie współczesne elementy sakralnego zdobnictwa. W prezbiterium, obok witraży przedstawiających polskich świętych i błogosławionych (Jan Paweł II, siostra Faustyna, Rafał Kalinowski), na uwagę zasługują cztery sceny biblijne, wykonane w rzadko wykorzystywanej technice sgrafitto (polegającej na wyskrobywaniu rysunków w świeżo nałożonych warstwach wielobarwnego tynku). Skromny wystrój architektoniczny uzupełniają freski, poświęcone scenom z Nowego Testamentu, umieszczone w roku 1969 pod oknami nawy głównej.

W wyniku zniszczeń, jakich doznało miasto w czasie II wojny światowej (w marcu 1945 – w trakcie wyzwania), zmienił się diametralnie wygląd jego centrum, jednak wiele uliczek wygląda tak, jakby przeniesiono je z odległej epoki.

Zachowane stare domy są odnawiane i modernizowane. Zachowało się też kilka większych domów (willi czy dworków) zbudowanych w stylu eklektycznym. Pochodzą z końca XIX i początku XX w. Stylistycznie nawiązują do neorenesansu, neogotyku, secesji, a także modernizmu. Należały do ówczesnych patrycjuszy, m.in. lekarza miejskiego, właścicieli zakładów przemysłowych. W interesujących architektonicznie budynkach umieszczano też różne urzędy, czego przykładem jest współczesna siedziba Urzędu Miejskiego. Stare budowle, wtopione we współczesną architekturę, tworzą swoisty krajobraz, stanowią łącznik między tym, co bezpowrotnie minęło, a tym, co tworzy dzisiejszy Łobez.

Dzięki staraniom władarzy oraz mieszkańców nasze dziesięcioletnie miasto staje się coraz bardziej nowoczesne, kolorowe i przyjazne w codziennym życiu.

To mocny sygnał nie tylko dla młodego pokolenia łobzian, aby tu pozostać lub wrócić, ale także dla wszystkich, którzy cenią sobie dobrostan, atmosferę, spokój i bliski, codzienny kontakt z nieskażoną przyrodą.

Łobez – zanurzony w historycznym dziedzictwie, jest miastem otwartym na nowe wyzwania, i gotowym do tworzenia lepszej przyszłości.

Ladies and gentlemen!

I am pleased to present you an album showing the beauty of Łobez Land.

Picturesque landscapes, immortalized in photography, encourage you to visit our „small homeland”.

The beauty of nature, strongly intertwined with historical motifs, makes Łobez an unusual and worth discovering place.

I invite you to a journey through the charming corners of the Heart of Western Pomerania – our Łobez.

Piotr Ćwikła
Mayor of Łobez

Historical outline...

The city had its origins in the settlement of Pomeranian Slavs existing here since ancient times. In the twelfth century, Łobez was a fortress. The first written sources date from 1271. Documents mention the knight Wolf Borko as Landlord of Łobez – „dominus de Lobis”. He arrived a few years earlier from around Kołobrzeg, where he was castellan. The history of Łobez is inextricably linked with the history of the Borcke family who owned the city and the surrounding area.

Łobez belongs to the group of towns which, as one of the earliest in West Pomerania, received city rights. In the document from 1295 it is already referred to as a city. From 1348, he was managed according to the law of Lubeck. The inhabitants of Łobez elected the mayor, town council and judges from among themselves. They were granted their right to fishing, hunting, logging. The city had its coat of arms, its seal and the treasury.

A double portrait of Sydonia von Borck as a young and old woman (unknown author, XVIII century).

It is from the Borcke family that Sidonia, known for its beauty, whose history quickly became legendary. comes from. Although she charmed the prince of Wołogoszcz Ludwik, the marriage was not concluded because of the court intrigue. Detained for spells that she supposedly put on the rulers of Western Pomerania, she was subjected to torture at the age of over 70 years and burnt at the stake in 1620 in Szczecin.

The focal point of Lobza was the quadrilateral square, in the middle of which the town hall stood. Four streets have been diverging from the market square. The city was surrounded by a defensive wall, which lasted until the eighteenth century. Two gates entered the city. Near the market square, a wooden church was erected, which in the 15th century was replaced with a stone and brick building.

In order to consolidate and strengthen power over the surrounding lands, Borcke family built a castle in the 13th century. Destroyed by the fire of 1670, it was not rebuilt. The remains were dismantled in 1832.

1. Town Hall in Łobez.
2. Last postal stagecoach (1906).
3. Restaurant „Hainholz“.
4. Church (1950s).

For the inhabitants of Łobez, wars were particularly severe. The city was occupied several times by foreign troops, plundered and destroyed. In addition, they were affected by several dangerous fires that destroyed the buildings. In 1637, the fire destroyed a beautiful town hall, a gothic church and many houses. The city also fell victim to several epidemics that decimated its population. In 1648, under the Peace of Westphalia, the independent West Pomeranian Duchy was liquidated and Łobez passed into the reign of Brandenburg.

Łobez was a service center for the immediate environment in the field of agriculture, trade and craft. These functions remained basically up to modern times. They were supplemented by the creation of several industrial plants – mainly based on local raw materials – such as a starch mill, mill, dairy, distillery and brickyard.

During World War II, the entire city center was destroyed – residential houses, craft factories, a railway station and a church and town hall were destroyed. On March 3, 1945, the city was conquered by the First Armored Army of the Belarusian Front. The land of Łobez was settled by residents from various parts of pre-war Poland.

At present, Łobez is a city with poviats rights. Within the Łobez poviats there are the following communes: Łobez, Dobra, Radowo Małe, Resko, and Węgorzyno.

Łobez – Heart of Western Pomerania

Extremely charming landscapes, clean lakes, exceptionally good conditions for water sports enthusiasts, anglers, hunters and lovers of active recreation, rich history. All this can be found in Łobez, a commune located in the very center of the West Pomeranian Voivodeship. A short distance from the Baltic Sea, the western border of the State and the international airport in Goleniów favors economic and tourist contacts. The unpolluted natural environment, numerous forests, lakes, the close vicinity of the Drawskie Lake District and the Rega River flowing through the city shape the landscape of the commune and make it extremely charming.

The land of Łobez is still not known to visitors, one of the ecologically cleanest regions of Poland. In the immediate vicinity of the city there is a captivating, almost virgin nature.

The land of Łobez is rich in beautiful mixed forests occurring mostly near rivers and lakes. Pine, spruce, beech, oak and birch predominate. Many species of fish live in the Łobeskie lakes and the river: trout, pike, carp, roach and crayfish. The berries, raspberries and mushrooms constitute the great diversity of Łobez forests. Mushroom picking lasts from summer to late autumn. Hunters take advantage of very rich hunting territories here.

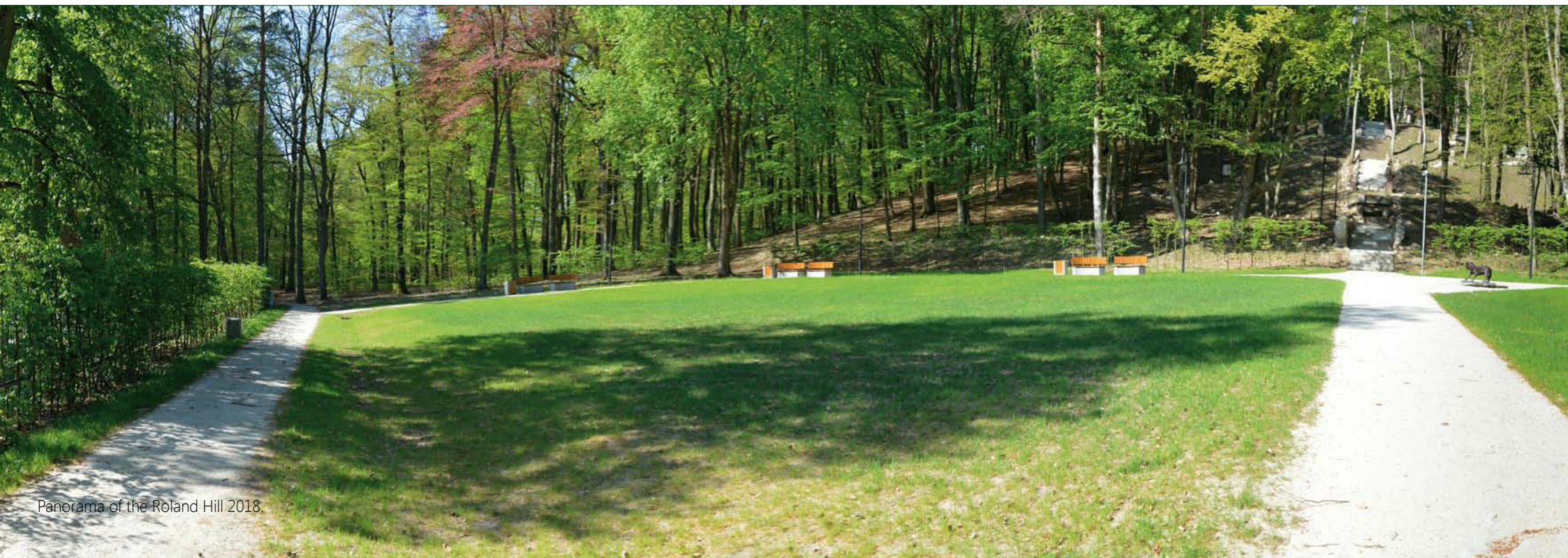
TOURISM

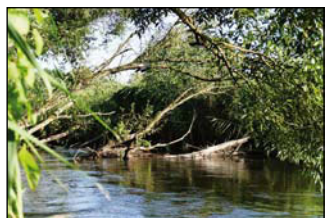
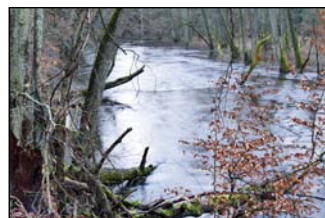
In the commune, particular emphasis was placed on tourism, while investing in environmental protection. Three routes have been created for cyclists:

MONUMENTS AND NATURE RESERVES ROUTE

The route represents unique landscape and natural values. The route has its beginning and end in Łobzie on Jahna Clearing and it crosses Rega twice. Mostly, it runs along field roads and forest lands. It isoute particularly attractive and useful for nature lovers who are looking for the peculiarities of nature and historic buildings. It will lead us to the nature reserve at Piaski Lake. We will have the opportunity to admire trees – nature monuments, an early Slavic settlement and a mansion in Strzmielie there – the route is 41 km long.

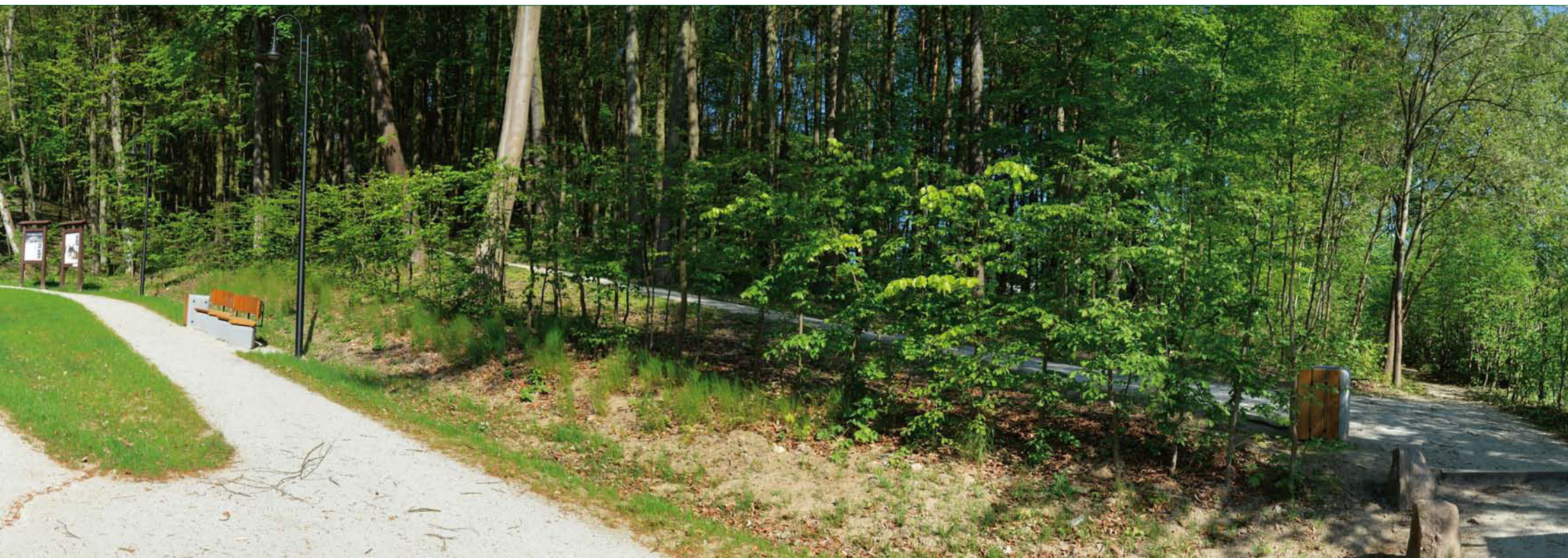

Panorama of the Roland Hill 2018.

THE ROUTE ALONG THE REGA RIVER VALLEY

The route was created to present an interesting nature creation, which is the river valley. This is one of the most characteristic elements of the Łobez Land landscape. The river forms a deep valley with high steep slopes, often overgrown with old forests. The level difference often exceeds 50 m. The bottom of the valley is rich with lakes, numerous water holes and oxbow lakes. It is worth paying attention to Lotniarzy Hill in Przyborze, which is a great vantage point. The route has its beginning and end in Łobzie on Jahn Clearing. The clearing, also commonly referred to by the inhabitants as the "pan", is located behind the town cemetery in the oak-beech forest park, at the foot of the slope, which is a part of the Rega valley. The Forest Educational Route (walking route) starts here – its length is 38 km.

Church in Wysiedle.

HISTORIC VILLAGE CHURCHES ROUTE

The route presents sacred monuments of the Łobez parish and the Zajezierze parish. Along the route, we pass four village churches. Especially it is worth to pay attention to the Holy Trinity church in Wysiedle with interesting sacred ornamentation, which is a “pearl” of the mannerist architecture. Behind Bonin, the route crosses a large forest complex. Its length is – 34 km.

THE NATURE TRAIL is perfect for hiking and stimulates sensitivity of visitors to the natural environment. It leads through the City Park, forests and meadows stretching along the Rega River to the surroundings of Unimie and the mid-forest Chełm Lake. The beginning of the route is Jahn Clearing, located in the

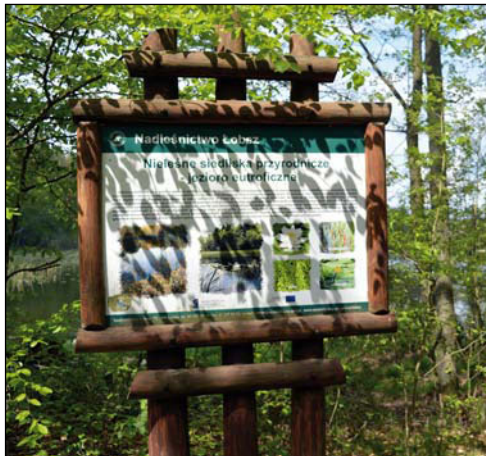
oak-beech forest park, at the foot of the slope called “Bieszczady of Łobez”, which is a part of the Rega valley. There are 17 stands on this route, which are equipped, among others, with educational boards and games, benches, baskets and bike racks.

Church in Wysiedle – pulpit.

The nature trail – stands with information boards.

Jahn's glade.

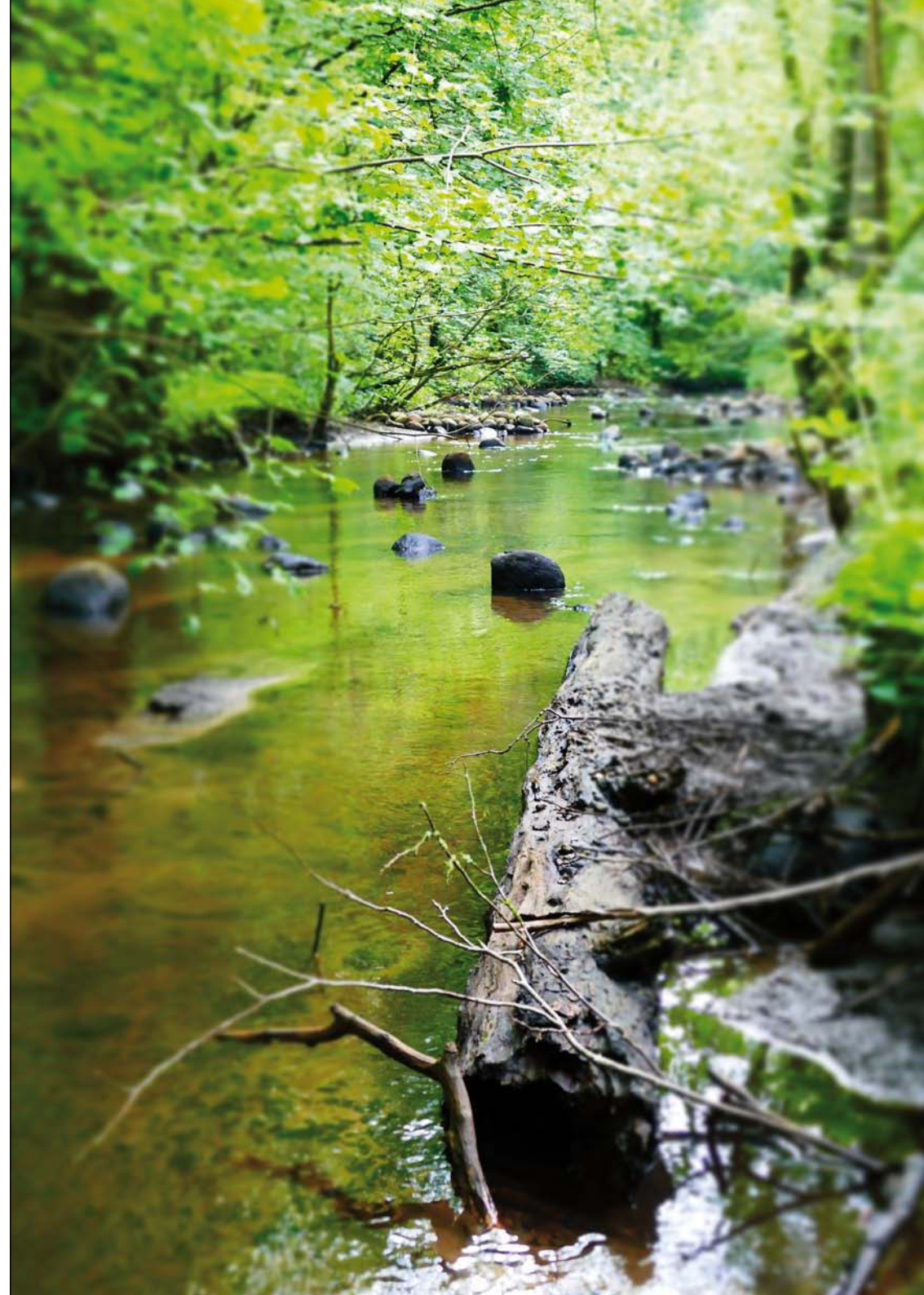
Among the route stops, one may distinguish:

- hunting infrastructure with hunting blind, feeding rack and other buildings set on the edge of the forest,
- a kayak harbor on the Rega – a campsite, two wooden bridges over the river and oxbow lake, constituting a shortened route to the Chełm Lake,
- a forest valley called “little hell”, former German tennis court and amphitheater, here is a wooden shelter with benches, tables and a place for a bonfire.

Hiking enthusiasts will also enjoy the **LOBELIOWE LAKE** and **WILCZY GRÓD** route with a length of 20 km, and **THE ROUTE OF POWER AND TRADITION** with a length of over 43 km as well as two Nordic Walking routes running through forest areas.

The natural axis of the region is the picturesque valley of the Rega river, also known as the Pomeranian queen, which gives the city unique charm. The river meandering among three poviats (Świdwin, Łobeski and Gryficki), it finds its outlet in the Mrzeżyno located at the Baltic Sea. The attractive, sometimes difficult and exhausting canoeing route of the Rega River is one of the most beautiful canoe routes in Poland. Investments made in recent years in the form of built canoes along the entire length of the route make **THE REGA RIVER ROUTE** highly accessible, it has also well-organized logistics and sanitary facilities. Suitable locations of canoe marinas divide the route into stages. Each stage begins and ends in a larger town, which allows one to choose among variety of accommodation facilities, restaurants, shops as well as provides visitors with a lot of tourist attractions.

Rega forms a picturesque valley covered with old forests with high slopes of up to 50 meters. They create the ideal conditions for practicing hang gliding.

Horse tourism is one of the popular forms of tourism practiced by residents. Formerly one of the biggest attractions of the city and the nation-famous training center Świętoborzec – is a real pearl. The Stallion herd was founded at the end of the 19th century. In the post-war period, numerous horse-riding competitions were organized in such categories as show-jumping and dressage, chasing a fox and carriage driving.

Competition in jumping over obstacles.

The historic manor house (19th century) in Bonin was in the past a Training Facility (at the State Stallion Stud in Łobez). For ten years it has been the seat of the “Bonin” Foundation implementing.

At present, in the commune, horse tourism can be practiced in horse-riding centers in Łobez, Bonin, Tarnów or Wysiedle.

Manor in Bonin.

In the area of municipality there are architecturally interesting agritourism farms.

The Mill on the Old Rega river

It is located among forests in the village of Tarnowo on the Stara Rega river. Mill property with a mill and stable, located 200 m from the charming Pancerzyno Lake, is located between Łobez and Świdwin. The first historical mentions about the Tarnów water mill date back to the 18th century. The present building was erected at the beginning of the 20th century, in 1903

on the site of the previous wooden structure, thanks to Stefan von Borcke. As a result historic Mill has been transformed into an extremely charming object. A picturesque location away from the city noise, interesting architecture and history, closeness to nature and the possibility of direct contact with it. Here you can savor the peace, for hours, contemplate nature, walk, feast. This is a place with a soul Who will come here once, will come back again for sure...

Tradycja Manor

Tradycja Manor—a beautiful place located a bit out of the way, in a small village surrounded by fields and forests, 90 kilometers to the east from Szczecin. Over 300 years of house history and its many secrets and attractions make staying here a unique experience. The manor remembers the vastness of turbulent, beautiful and strange stories. And when a Guest visits us, we will not rest until he is fed and offered a tale about the taste of November goose meat, late apples and ripe cherries.

ŁOBEZ

Serce Pomorza Zachodniego

Driven by the spirit of innovation a logotype was created for the municipality. The logo was submitted for registration to the Patent Office, which after a few months of work granted the commune the right to its use. So we have the only and unique logo, which is a beautiful decoration of urban souvenirs.

Residents and tourists are willing to participate in numerous cultural events organized in the commune. The most important of the year are: The Days of Łobez, Harvest Festival, Łobeska Baba Wielkanocna, Łobziuki and the Festival of Brass Bands and Big Bands.

Thanks to the active involvement of residents, employees and dynamically functioning urban associations during the year, the city calendar is filled with numerous sports competitions, cultural attractions and events.

You can relax, recharge your batteries and admire the beauty of the pristine nature. The ubiquitous greenery of parks and squares perfectly complements the urban landscape. A well-developed urban infrastructure combined with a diverse gastronomic and hotel offer creates a unique atmosphere for the residents. Various recreational facilities and good communication with the rest of the region are the factors which encourage visitors to practice various forms of active tourism and make Łobez an ideal place to relax.

Various recreational facilities and good communication with the rest of the region are the factors which encourage visitors to practice various forms of active tourism and make Łobez an ideal place to relax.

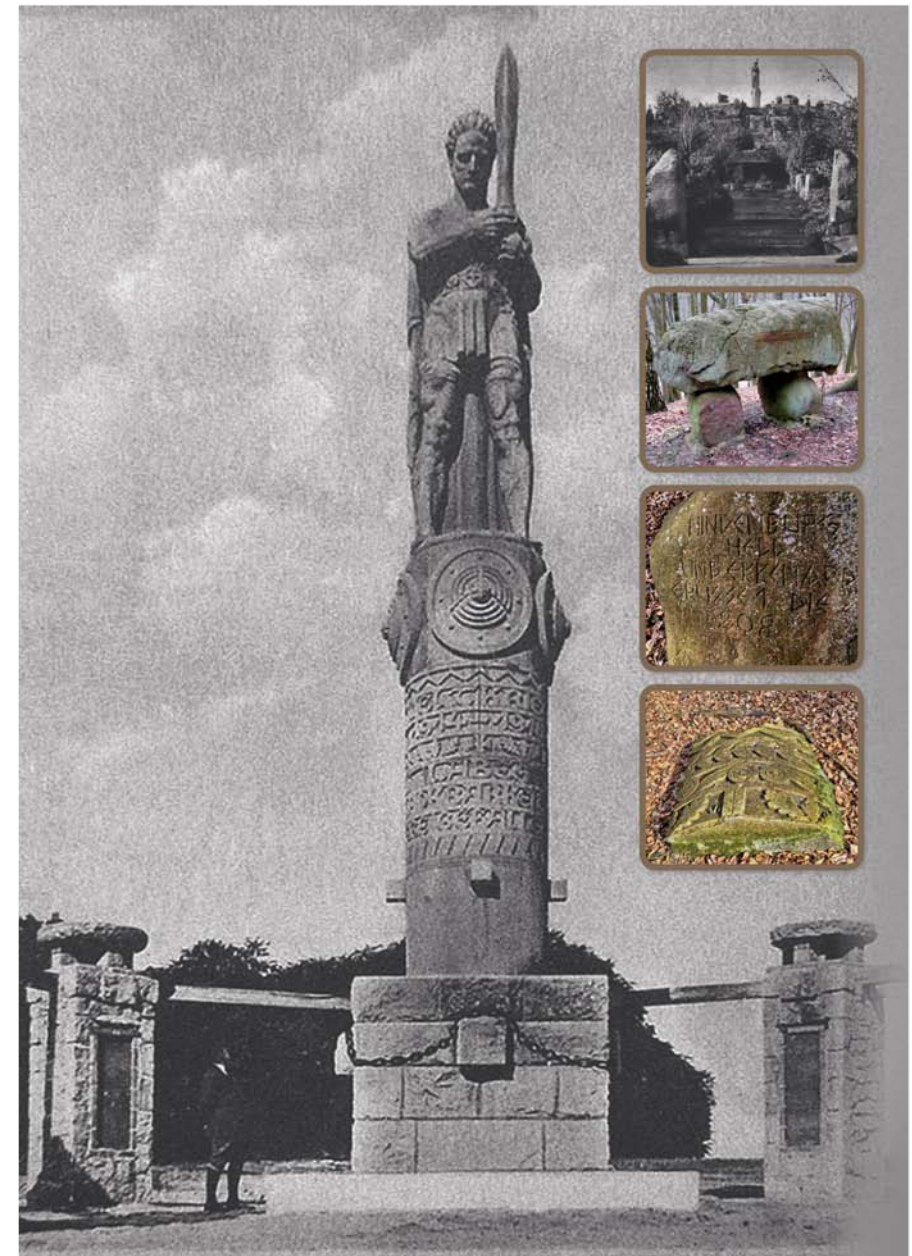

Roland Hill

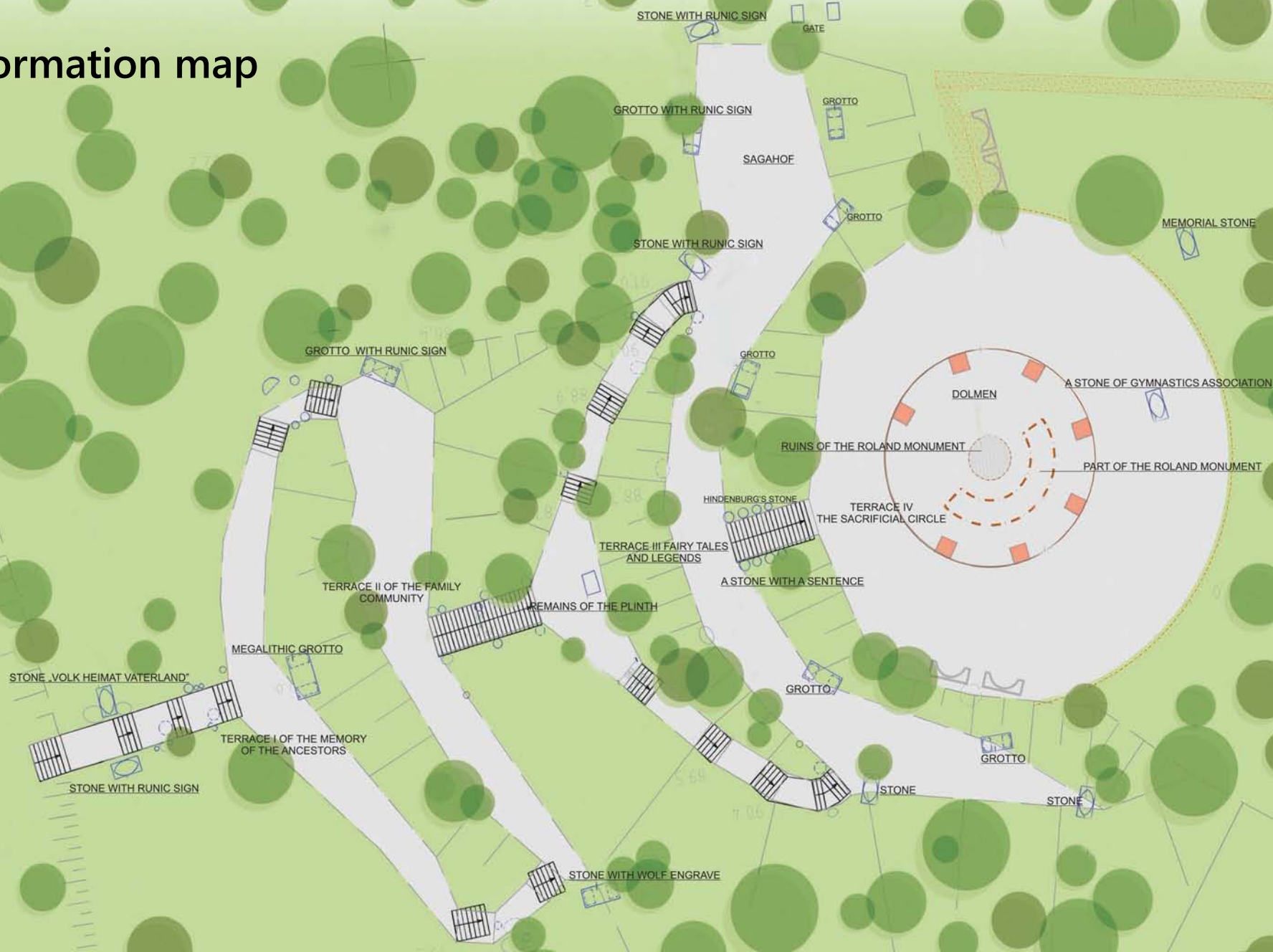
Roland Hill was established in honor of the German soldiers who died during the First World War. The design of the monument was prepared by the studio of the Berlin sculptor Fritz Richter–Elsner. The entire construction was financed by voluntary donations and built as a result of a community action work in the years 1925–1926. According to historical sources, 1360 cubic meters of soil were transferred by people within 4850 hours of work. The inspiration for naming the monument Roland Hill was a column standing once at the top of the hill, topped with a figure of a knight based on a sword. The ceremonial opening took place on August 1, 1926. The monument with the pedestal measured 10.5 m and was visible from every point of the city. During World War II and in the 70s of the last century, the monument was destroyed, but the main idea of the monument's creators remained legible.

The whole spatial assumption of the project referred to the legends and sagas of Germanic mythology, contained in the songs of "Edda" – from the 12th century and to the early mediaeval German heroic epic "Song of Nibelungen". Four terraces connected with each other by stairs (central and lateral) were created on the hill. Individual terraces, referred to as circles, formed a thematic whole. Stone compositions were created on every level, creating "megalithic tombs", "grottoes", "gates" and benches. Some of them are covered with bas-reliefs and runic signs. The lowest terrace was dedicated to the memory of the ancestors. In the middle stands a "dolmen", whose interior, was supposed to contain the heritage of fathers, t.i. various "ancient militaria". The second level – the family community – has been preserved here, among others one can find there boulder with symbolic wolf engraving.

The third terrace – fairy tales and legends – dedicated to the passages passed verbally from father to son. Originally, various dwarves, trolls, urns and other props stood here. Level four – a sacrificial circle consisting of seven quadrilateral columns, on which plaques were affixed with the names of 208 killed inhabitants of Łobez (including three Polish names). In the middle, on a high column, there was a monument of supernatural size, representing Roland, a warrior. Such monuments have been erected since the Middle Ages on many markets, not only of German cities, as a symbol of chivalry law. In addition to stone compositions, the sym – pines (sadness and loneliness), spruces (life and rebirth), ashes and groves (longevity and pride).

Information map

Von Borcke family in Łobez

Von Borcke family and Łobez

Łobez was ruled by the knight Borko (Borco dominus de Lobis) since 1271. It was described as a city (civitas) for the first time in 1295. The council and the mayor of the city (Opidi Lobese) and Borcke family, as the lords of the Łobez Land (domini terrae Lobese), are mentioned in the document from 1369. In 1400 Borcke family approved all the privileges and liberties granted to the city, and on December 12, 1623, at the request of the mayor and the Council, these rights were confirmed by Prince Bogusław XIV, the last ruler of the Griffin dynasty. Borcke family ruled Łobez until the beginning of the 19th century.

Religious matters

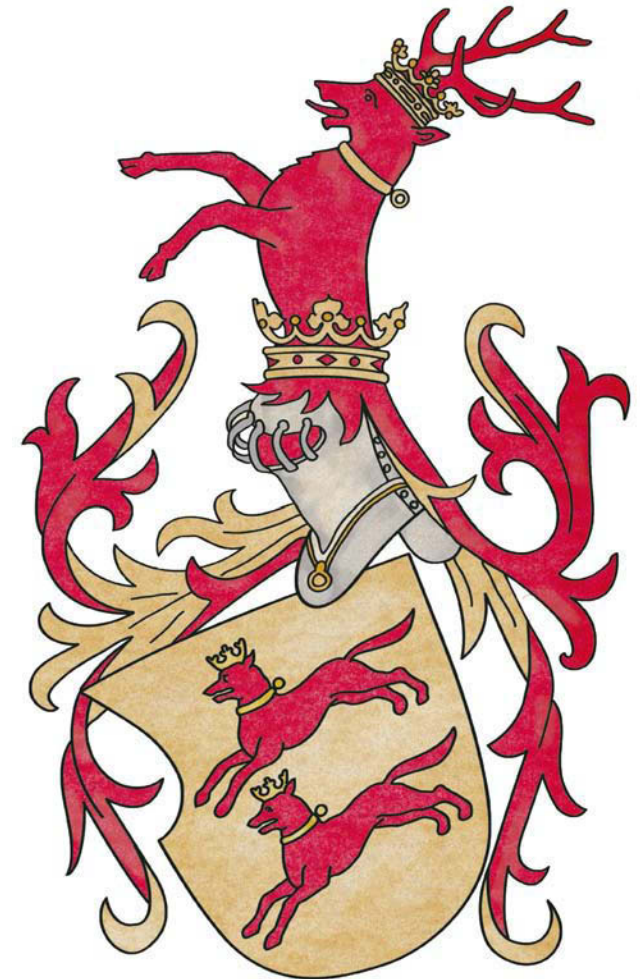
With the introduction of the Reformation in the Duchy of Pomerania (Sejm in Trzebiatów, 1534), the inhabitants of Łobez changed their religion from Catholicism to Lutheranism. In 1537, the chapel standing in front of the city was demolished, and when in November 1551 Faustin Borcke tried to rebuild it, there was a conflict with the townspeople who objected to it.

Outstanding representatives of the Borcke family connected with the Łobez Land

Many prominent and colorful figures came from the Borcke family. At the turn of the 14th and 15th centuries lived the knight–robber Matzke von Borcke (born around 1360 – died around 1426), who became famous for the kidnapping of Wilhelm, Prince of Gelderland, in 1388. In 1392, he robbed a national Czech commander Johann Mühlheim, for which in the spring of 1393, the Teutonic Knights attacked Strzmiel and demolished the castle. In the 15th century, Heinrich von Borcke, known as the Black Knight (died in 1497), the owner of extensive estates, the court councilor of Prince Bogusław X, enjoyed great respect and dignity. The most famous representative of the family was Sydonia (born in 1548 – died in 1620). Accused of witchcraft and casting a curse on the Griffin family, she was beheaded and burned at the stake in 1620 in Szczecin.

Borcke family coat of arms

It presents two running, crowned red wolves with golden hoops on their necks, on a golden field. The Borcke family used a seal with a coat of arms with wolves as early as in the 13th century. Built in the second half of the thirteenth century, the castle in Strzmiel was called by them "Wulvesberg" – Wilcze Wzgórze, and its owner Borko II used the title "Lord of the Wilcze Wzgórze" (dominus in Wulvesberghe). It is possible that the "Borko" own name derives from the Slavic name of the wolf; the name Wulf (Wolf) in the family occurred up to modern times. In the folk tradition, the family was considered very old. In Pomerania, it was said: "Dat is so old as de Borken und de Diiwel" ("it is as old as Borcke family and the devil"). The current coat of arms of the city of Łobez refers to the coat of arms of the Borcke family.

Sydonia von Borcke

She lived in the years 1548–1620. She was a particularly colorful figure of the Pomeranian family von Borcke. She was born in Wilcze Gniazdo, as the then fortified castle in Strzmiel was called. As a child, she listened to the lessons given to her brother, and since she was extremely intelligent, she quickly learned to read, write and count.

Her beauty, as the historical sources say was an object of admiration among many young men. Her parents sent her to the prince's court in Wologoszcz. There she charmed with her grace, wisdom and beauty Ernest Ludwik (1545–1592) from the Pomeranian Griffin family, son of Prince Philip I, who even promised her marriage. However, he did not keep his promise, because the prince's family had other expectations with regard to his future. The resentful girl, leaving the princely court in Vologda, in an evil hour said the words: "I curse the prince and all his family." She returned to her hometown in Strzmiel, where her brother Ulrich lived, who was to look after the sisters after the death of their parents. Ulrich took possession of the estate of Sydonia and older Dorothy and he did not intend to share it with them. The wise and intelligent Sydonia had a long-standing dispute in court with her brother to regain her property. She often changed her place of residence. In 1577, she lived in Marianów, later in Starogard, where her possessions burned down during the fire. Then she went to Szczecin to the Brockhausen family. At that time, she was accused of defaming the prince Jan Fryderyk. In 1591, as a result of the judgment of the court, her brother Ulrych paid higher support to the sisters and prepared a house for them in Resko. After two years in Resko as a result of a city fire, Sydonia lost a fortune worth 400 florins. Not having property, she had to be at the mercy of her family again. She lived in Chociwel at the widow of Gottfried von Wedel. She was suing Jakub von Stettin from the village of Ciemnik, whom she accused of beating her. Finally, in 1604, she lived in a shelter for lonely noble-born maids in Marianów. In the meantime, the curse of Sidonia seemed to be effective – successive princes from the Griffin dynasty died without descendants. In 1612, Sydonia was accused of witchcraft for the first time. She practiced herbal medicine, weighed beer and made tinctures, she also was supposed to speak with her black cat, Chim.

It was enough to accuse her of causing the deaths of pastor David Lüdeka from Wierzhów, who was a great enthusiast of her beer. In 1619 all these facts were linked together to form an indictment and 71-year-old Sydonia was placed in the dungeons of the Oderburg castle in Szczecin. She was later accused again of black magic, bringing the Pomeranian duke Philip II to a deadly disease and contributing to the extinction of the reigning princely Griffin family. During torture, Sydonia pleaded guilty to charges against her, and then, in court, she revoked her testimony. This lasted until August 1620, when the council of judges eventually recognized her as a witch and sentenced her to death by burning at the stake. Because she was a noblewoman, she could not be burnt alive, that is why Sydonia was deprived of life by beheading and then her body was burned at the stake. This took place in front of the then mill gate in Szczecin (currently on Staromłyńska St. near the National Museum). Her ashes were scattered over the surrounding fields, so that the memory of her would be lost forever.

Nevertheless, the memory and interest in Sydonia's figure were still alive. The figure of Sydonia von Borcke, and especially her timeless beauty, inspired artists long after her death. The 18th-century portrait of Sydonia von Borcke is located in the Museum in Szczecin. The English painter Eduard Burne-Jones (1833–1898) painted several portraits of beautiful Sydonia von Borcke. One of them is part of the collection of the Tate Gallery in London.

Łobez in the past and today

The history of Łobez and its surroundings is closely related to the history of Western Pomerania. In many places there are traces of material history.

Dobieszewo

The oldest monuments in Pomerania include the Gothic church with a free-standing bell tower in Dobieszewo. The valuable equipment includes a Gothic, wooden triptych from the 15th century. Next to the church there is also an Evangelical cemetery, which has been preserved in good condition thanks to the efforts of the residents. Thanks to the support of the municipality authorities and the residents' efforts, many historical palaces and monuments are restored to its original condition.

Poradz

A brick Dutch windmill from the 19th century stands above the village and the surroundings. Built with a large amount of financial resources, it was the highest technical achievement of this type in times when it was built. Its structure has been shaped like a truncated cone. It consists of three working levels and an attic. The roof with aerodynamic shape rotated against the wind with a small turbine. The drive mechanism consists of four wings, embedded in a cast iron head. The last miller before 1945 was Franz Naatz.

Wysiedle

when visiting the pearl of the Łobez Land: the Holy Trinity Church, built before 1580 with a wooden tower, one can admire valuable Renaissance furnishing from the 17th century: the earliest and the most beautiful Protestant altar in Pomerania (1606), baptismal font, pulpit and collator galleries – all richly decorated with biblical scenes, these are typical representations of evangelical religious programs; nevertheless, the private content also appears – coats of arms of its founders; and in the basement there is a burial crypt.

Church in Wysiedle – baptismal font.

Łobez

The history of **the church in Łobez** perfectly reflects the history of the city. Built in the fifteenth century in accordance with the architectural assumptions of the former wooden church was repeatedly destroyed as a result of either fires or warfare. The largest fires took place in 1937, 1758 and finally 1945. At present, the rebuilt church is towering above the city as centuries ago.

Massive, late Gothic – built in accordance with the architectural assumptions – the temple's structure – was rebuilt between 1830 and 1869, when, among other things, an interesting, well-integrated stone and brick tower was added. After the war, the church was rebuilt in 1949 and thoroughly modernized in 1974. Today, almost exclusively contemporary elements of architecture and sacral decorative art dominate in the three-

nave, bright interior of the church. In the presbytery next to the stained glass windows depicting the well-known Polish blessed, 4 bible scenes made in the currently rare technique deserve special attention. This technique consists of scraping drawings in freshly applied layers of multicolored plaster. The modest architectural decoration is supplemented by the fresco – created in 1969 under the windows of the main nave – representing scenes from the New Testament as well as by modern organs.

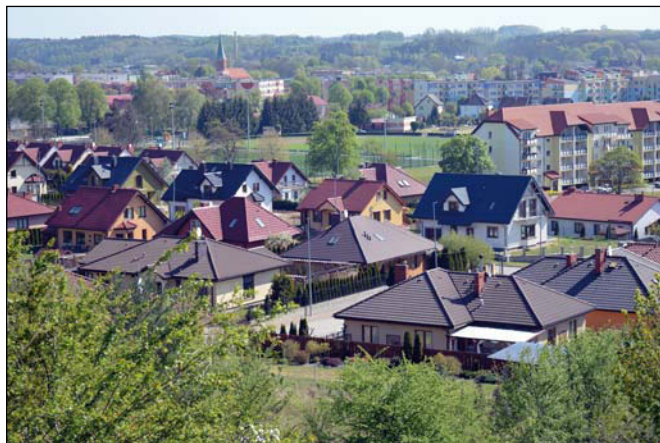

Although the activities of the Second World War have completely changed the character of the city, many streets look as if they were moved from a completely different era.

Located among the streets, more and more often carefully renovated small houses refer to the centuries-old tradition of a small town, which is a local reference point for the surrounding agricultural activity, local trade and services.

There are also a few larger, architecturally interesting houses from the beginning of the 20th century, which not only belonged to the then patricians. They also fulfilled the administrative and social functions important for the development of the city. Incorporated in the contemporary landscape, they are a kind of a link between what has gone forever and what creates today's Łobez. Thanks to the efforts of the authorities and the residents themselves, this city, with its ten thousand inhabitants, is more and more modern, more and more colorful. This is a good motivation for the young generation of the inhabitants of Łobez to stay here or come back in the future.

Łobez is a city well embedded in the agricultural landscape of Western Pomerania but also open for its next renaissance.

Meine Damen und Herren!

Ich freue mich, Ihnen ein Album präsentieren zu können, das die Schönheit von Łobez Land zeigt.

Malerische Landschaften, verewigt in der Fotografie, laden Sie ein, unsere „kleine Heimat“ zu besuchen.

Die Schönheit der Natur, die stark mit historischen Motiven verbunden ist, macht Łobez zu einem ungewöhnlichen und entdeckenswerten Ort.

Ich lade Sie zu einer Reise durch die reizvollen Ecken des Herzens Vorpommerns ein – unser Łobez.

Piotr Ćwikła
Bürgermeister von Łobez

Historischer Abriss...

Die Stadt hatte ihren Ursprung in der Ansiedlung pommerscher Slawen, die hier seit der Antike existierten. Im zwölften Jahrhundert war Łobez eine Festung. Die ersten schriftlichen Quellen stammen aus dem Jahr 1271. Dokumente erwähnen den Ritter Wolf Borko als Grundherr von Łobez – „dominus de Lobis“. Er kam einige Jahre zuvor aus Kołobrzeg, wo er Kastellan war. Die Geschichte von Łobez ist untrennbar mit der Geschichte der Familie Borcke verbunden, der die Stadt und die Umgebung gehörten.

Łobez gehört zu der Gruppe der Städte, die als eine der frühesten in Westpommern Stadtrechte erhalten haben. In der Urkunde von 1295 wird es bereits als Stadt bezeichnet. Ab 1348 wurde er nach dem Lübecker Recht geführt. Die Einwohner von Łobez wählten Bürgermeister, Stadtrat und Richter aus ihrer Mitte. Sie hatten das Recht zu fischen, zu jagen und zu loggen. Die Stadt hatte sein Wappen, sein Siegel und die Schatzkammer.

Ein Doppelporträt von Sydonia von Borck als junge und alte Frau (unbekannter Autor, 18. Jahrhundert).

Aus der Familie Borcke stammt das für seine Schönheit bekannte Sidonia, dessen Geschichte schnell zur Legende wurde. Obwohl sie den Fürsten von Wołogoszcz Ludwik bezauberte, wurde die Ehe wegen der Intrige des Hofes nicht geschlossen. Inhaftiert wegen Zaubersprüchen, die sie angeblich gegen die Herrscher Westpommerns ausübte, wurde sie im Alter von über 70 Jahren gefoltert und 1620 in Stettin auf dem Scheiterhaufen verbrannt.

Der Mittelpunkt von Lobza war der viereckige Platz, in dessen Mitte das Rathaus stand. Vier Straßen weichen vom Marktplatz ab. Die Stadt war von einer Wehrmauer umgeben, die bis ins 18. Jahrhundert andauerte. Zwei Tore führten in die Stadt. In der Nähe des Marktplatzes wurde eine Holzkirche errichtet, die im 15. Jahrhundert durch ein Gebäude aus Stein und Backstein ersetzt wurde.

Um die Macht über das umliegende Land zu festigen und zu stärken, baute das Familie Borcke im 13. Jahrhundert einen Schloss. Durch das Feuer von 1670 zerstört, wurde es nicht wieder aufgebaut. Die Überreste wurden 1832 abgebaut.

1. Rathaus in Łobez.
2. Letzte Postkutsche (1906).
3. Restaurant „Hainholz“.
4. Kirche (1950er Jahre).

Für die Bewohner von Łobez waren die Kriege besonders schwer. Die Stadt wurde mehrmals von ausländischen Truppen besetzt, geplündert und zerstört. Darüber hinaus waren sie von mehreren gefährlichen Bränden betroffen, die die Gebäude zerstörten. Im Jahr 1637 zerstörte das Feuer ein schönes Rathaus, eine gotische Kirche und viele Häuser. Die Stadt wurde auch Opfer mehrerer Epidemien, die die Bevölkerung dezimierten. Unter dem Westfälischen Frieden wurde das unabhängige Herzogtum Westpommern 1648 liquidiert und Łobez ging in die Herrschaft Brandenburgs über.

Łobez war ein Dienstleistungszentrum für die unmittelbare Umgebung in den Bereichen Landwirtschaft, Handel und Handwerk. Diese Funktionen blieben grundsätzlich bis in die Neuzeit erhalten. Ergänzt wurden sie durch die Schaffung mehrerer Industrieanlagen – hauptsächlich auf der Basis lokaler Rohstoffe – wie Stärkemühle, Mühle, Molkerei, Brennerei und Ziegelei.

Während des Zweiten Weltkriegs wurde die gesamte Innenstadt zerstört – Wohnhäuser, Handwerksbetriebe, ein Bahnhof sowie eine Kirche und ein Rathaus wurden zerstört. Am 3. März 1945 wurde die Stadt von der Ersten Panzerarmee der Weißrussischen Front erobert. Das Land von Łobez wurde von Bewohnern aus verschiedenen Teilen des Vorkriegspolens besiedelt.

Gegenwärtig ist Łobez eine Stadt mit powiat Rechten. Im Powiat von Łobez gibt es folgende Gemeinden: Łobez, Dobra, Radowo Małe, Resko und Węgorzyno.

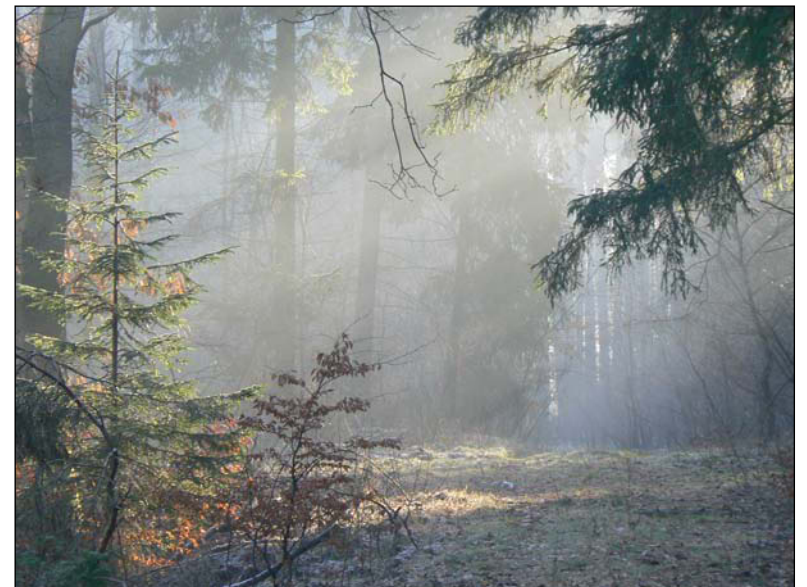
Łobez – Herz von Vorpommern

Extrem reizvolle Landschaften, saubere Seen, außergewöhnlich gute Bedingungen für Wassersportler, Angler, Jäger und Liebhaber aktiver Erholung, reiche Geschichte. All dies befindet sich in Łobez, einer Gemeinde im Zentrum der Woiwodschaft Westpommern. Die Nähe zur Ostsee, zur westlichen Staatsgrenze und zum internationalen Flughafen in Goleniów begünstigt wirtschaftliche und touristische Kontakte.

Die unverschmutzte Natur, zahlreiche Wälder, Seen, die unmittelbare Nähe der Drawskie-Seenplatte und der durch die Stadt fließenden Rega prägen die Landschaft der Gemeinde und machen sie äußerst reizvoll.

Das Land von Łobez, eine der ökologisch saubersten Regionen Polens, ist den Besuchern immer noch unbekannt. In unmittelbarer Nähe der Stadt befindet sich eine faszinierende, fast unberührte Natur.

Das Land von Łobez ist reich an wunderschönen Mischwäldern, die hauptsächlich in der Nähe von Flüssen und Seen vorkommen. Es überwiegen Kiefer, Fichte, Buche, Eiche und Birke. In den Łobeskie-Seen und im Fluss leben viele Fischarten: Forellen, Hechte, Karpfen, Rotaugen und Krebse. Die Beeren, Himbeeren und Pilze bilden die große Vielfalt der Wälder von Łobez. Das Sammeln der Pilze dauert vom Sommer bis zum Spätherbst. Jäger nutzen hier sehr reiche Jagdgebiete.

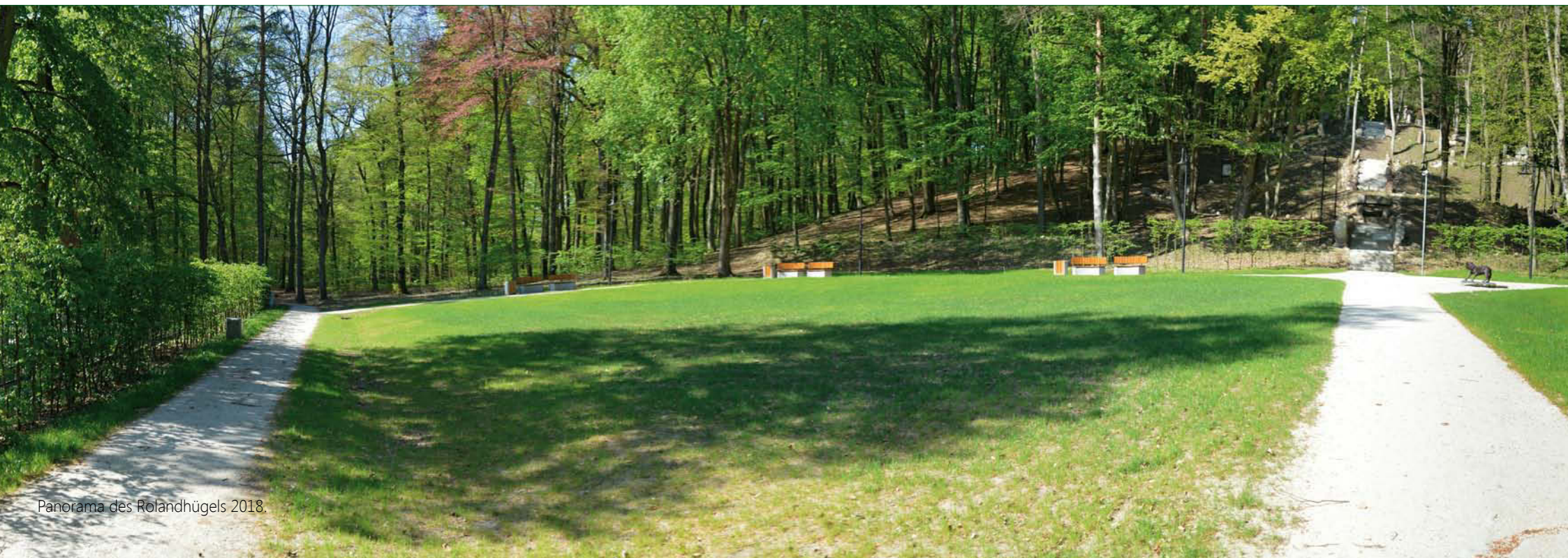

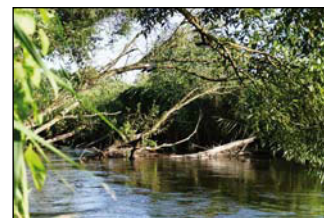
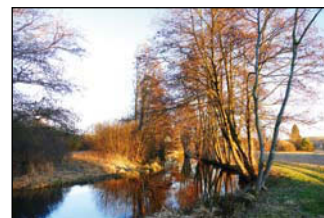

In der Gemeinde wurde besonderer Wert auf den Tourismus gelegt und gleichzeitig in den Umweltschutz investiert. Für Radfahrer wurden drei Routen erstellt:

ROUTE DER DENKMÄLER UND NATURSCHUTZGEBIETE

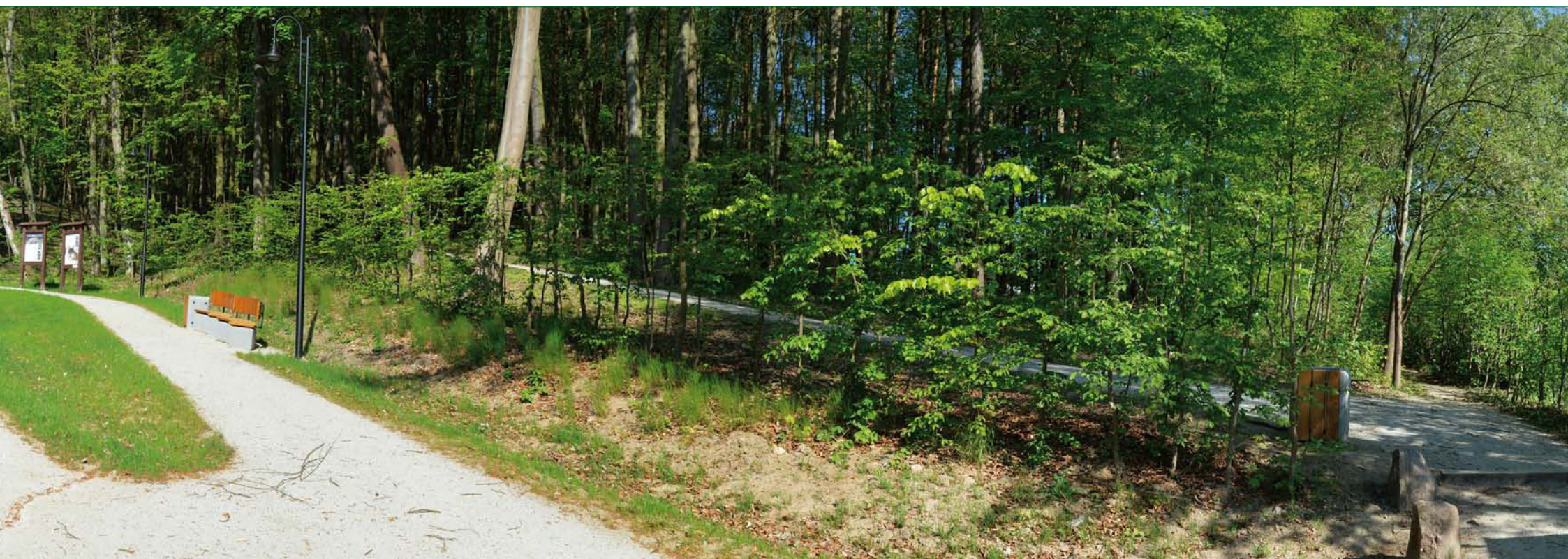
Die Route repräsentiert einzigartige Landschafts – und Naturwerte. Die Route beginnt und endet in Łobzie auf der Jahna Lichtung und überquert die Rega zweimal. Meist verläuft es auf Feldwegen und Waldflächen. Es ist besonders attraktiv und nützlich für Naturliebhaber, die die Besonderheiten der Natur und der historischen Gebäude suchen. Sie führt uns zum Naturschutzgebiet am Piaski-See. Wir werden die Möglichkeit haben, Bäume zu bewundern– Naturdenkmäler, eine frühslawische Siedlung und ein Herrenhaus in Strzmiele – die Route ist 41 km lang.

DIE ROUTE ENTLANG DES TAL DER REGA-FLUSS

Die Route wurde erstellt, um eine interessante Naturschöpfung zu präsentieren, nämlich das Flusstal. Dies ist eines der charakteristischsten Elemente der Landschaft von Łobez. Der Fluss bildet ein tiefes Tal mit hohen steilen Hängen, oft mit alten Wäldern bewachsen. Der Höhenunterschied übersteigt oft 50 m. Der Talboden ist reich an Seen, zahlreichen Wasserlöchern und Altarmseen. Es lohnt sich, auf den Lotniarzy-Hügel in Przyborze zu achten, der ein großartiger Aussichtspunkt ist. Die Route beginnt und endet in Łobzie auf der Jahn Lichtung. Die Lichtung, von den Einwohnern auch „Pfanne“ genannt, befindet sich hinter dem Stadtfriedhof im Waldpark Eiche-Buche am Fuße des Abhangs, der Teil des Rega-Tals ist. Der Wald Route der Bildung beginnt hier (Wanderroute) – mit einer Länge von 38 km.

Kirche in Wysiedle.

ROUTE DER HISTORISCHEN DORFKIRCHEN

Route präsentiert heilige Denkmäler der Pfarrei Łobez und der Pfarrei Zajezerze. Entlang der Strecke kommen wir an vier Dorfkirchen vorbei. Besonders hervorzuheben ist die Dreifaltigkeitskirche in Wysiedle mit ihrer interessanten Sakralverzierung, die eine „Perle“ der manieristischen Architektur darstellt. Hinter Bonin durchquert die Route einen großen Waldkomplex. Seine Länge beträgt – 34 km.

DER DIDAKTISCHE PFAD ist ideal zum Wandern und fördert die Sensibilität der Besucher für die natürliche Umwelt. Sie führt durch den Stadtpark, Wälder und Wiesen entlang der Rega in die Umgebung von Unimie und zum Mittelwaldsee Chełm. Der Beginn der Route ist die Jahn-

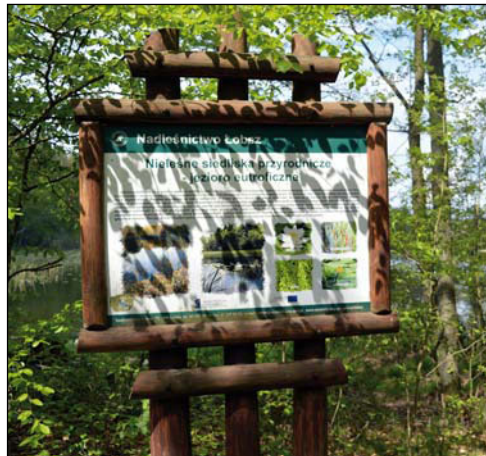
Lichtung im Eichen-Buchen-Waldpark am Fuße des Abhangs „Bieszczady von Łobez“, der Teil des Rega-Tals ist. Auf dem Weg befinden sich 17 Tribünen, die unter anderem mit Lehrtafeln und Spielen, Bänken, Körben und Fahrradständern ausgestattet sind.

Kirche in Wysiedle – Kanzel.

Der didaktische Pfad – steht mit Infotafeln.

Jahns Lichtung.

Unter den Routenhaltestellen kann man unterscheiden:

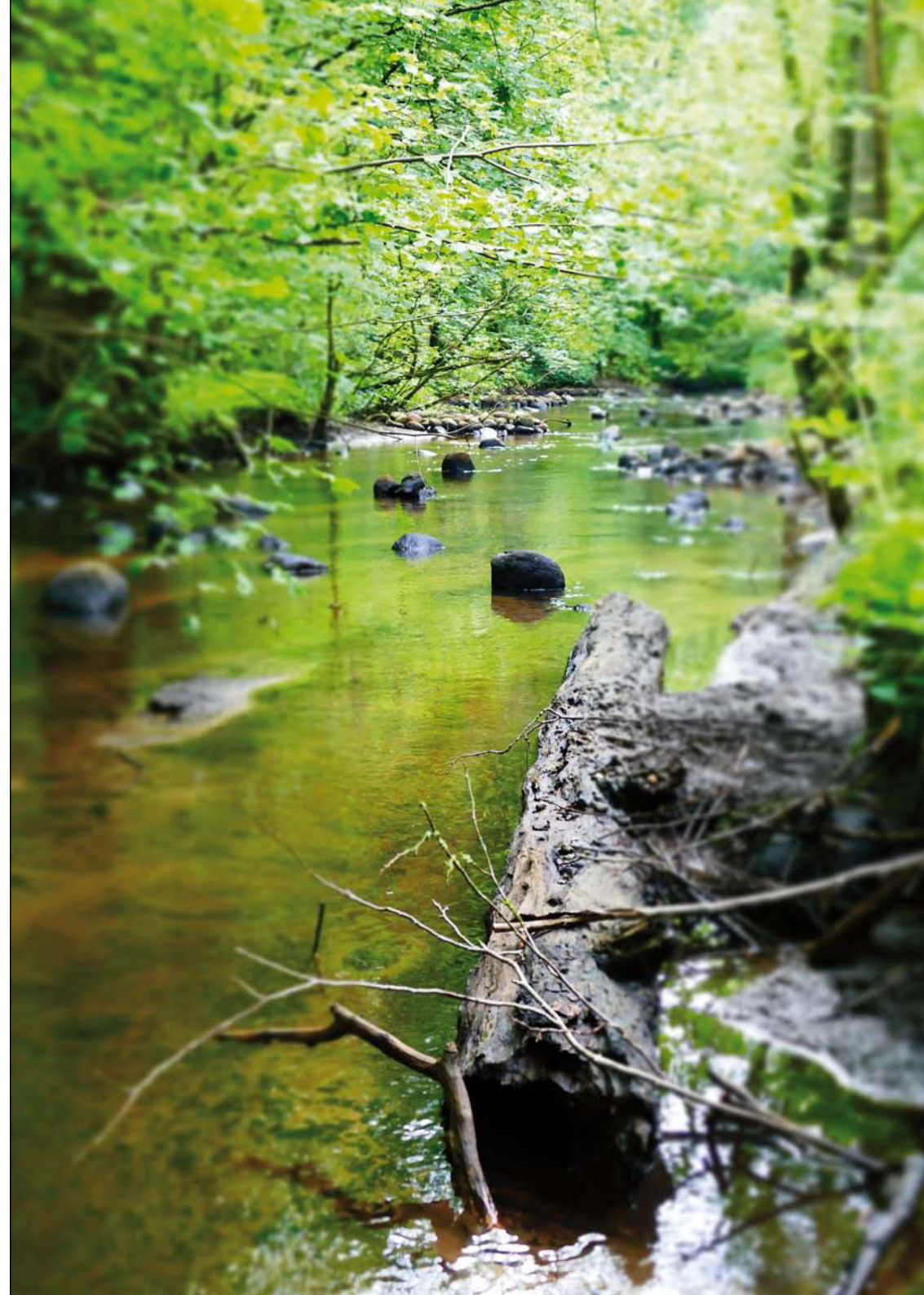
- Jagdinfrastruktur mit Jägerrollo, Futterregal und anderen Gebäuden am Waldrand,
- ein Kajakhafen auf der Rega – ein Campingplatz, zwei Holzbrücken über den Fluss und den Altarmsee, die eine verkürzte Route zum Chełm-See darstellen,
- ein waldtal namens „kleine hölle“, ehemaliger deutscher tennisplatz und amphitheater, hier ist ein holzhäuschen mit bänken, tischen und einem feuerplatz.

Die Enthusiasten des Wanderns werden auch die 20 km lange **ROUTE LOBELIOWE** und **WILCZY GRÓD** sowie die 43 km lange Route der Kraft und Tradition sowie zwei durch Waldgebiete verlaufende Nordic Walking-Routen zu schätzen wissen.

Die natürliche Achse der Region ist das malerische Tal der Rega, auch Pommersche Königin genannt, das der Stadt einen einzigartigen Charme verleiht.

Der Fluss schlängelt sich zwischen drei Kreisen (Świdwin, Łobeski und Gryficki) und mündet in Mrzeżyno an der Ostsee. Die attraktive, manchmal schwierige und anstrengende Kanuroute der Rega ist eine der schönsten Kanurouten in Polen. In den letzten Jahren getätigte Investitionen in Form von gebauten Kanus entlang der gesamten Streckenlänge machen **DIE REGA-ROUTE** sehr gut zugänglich und verfügen über eine gut organisierte Logistik und sanitäre Einrichtungen.

Die Rega bildet ein malerisches Tal mit alten Wäldern und hohen Hängen von bis zu 50 Metern. Sie schaffen ideale Bedingungen für das Drachenfliegen.

Der Pferdeterminismus ist eine der beliebtesten Tourismusformen der Einwohner. Ehemals eine der größten Attraktionen der Stadt und das landesweit bekannte Trainingszentrum Świątoborzec – ist eine echte Perle. Die Hengstherde wurde Ende des 19. Jahrhunderts gegründet. In der Nachkriegszeit wurden zahlreiche Reitwettkämpfe organisiert, unter anderem in den Bereichen Springreiten und Dressur, Fuchsjagd und Kutschenfahren.

Ein historischer Gutshof aus dem 19. Jahrhundert in Bonin, früher ein Trainingszentrum für Hengste an der Staatlichen Hengstherde in Łobez. Heute ist das ein Sitz von

Wettbewerbe beim Springen über Hindernisse.

Stiftung Bonin, die seit 10 Jahren zahlreiche nationale und internationale Bürgerprojekte mit Zusammenarbeit lokaler Gemeinschaft realisiert.

Derzeit kann in der Gemeinde in Reitzentren in Łobez, Bonin, Tarnów oder Wysiedle Reittourismus betrieben werden.

Gutshof in Bonin.

Im Gemeindegebiet gibt es architektonisch interessante agrotouristische Höfe.

MÜHLE AM FLUSS STARA REGA

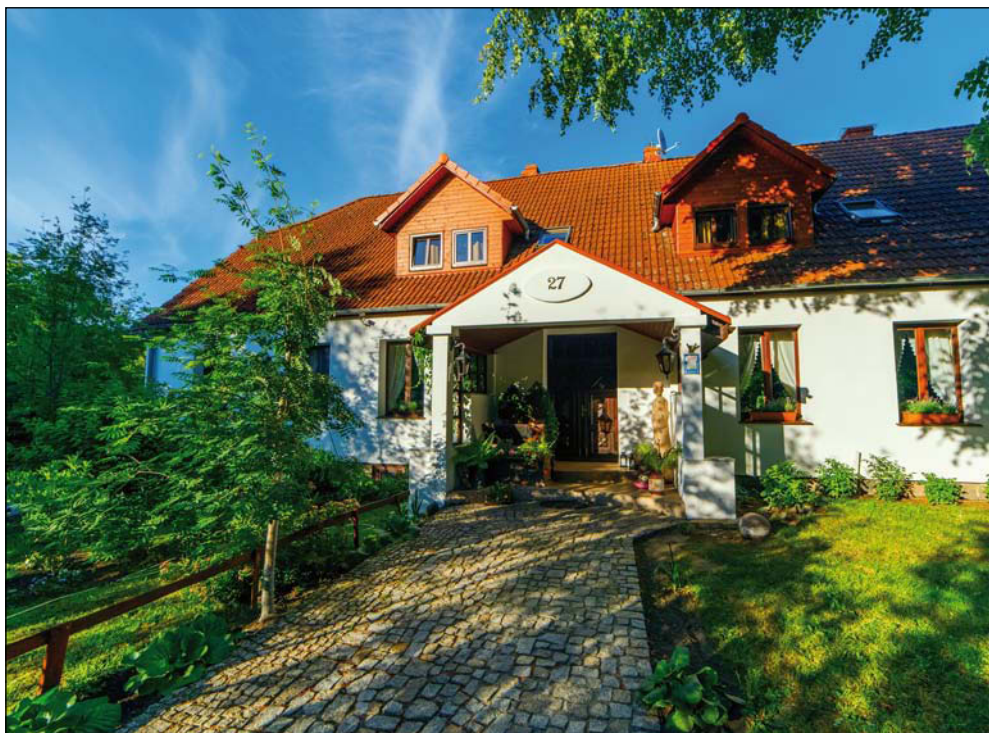
Es liegt inmitten von Wäldern im Dorf Tarnowo am Fluss Stara Rega. Mühlengrundstück mit Mühle und Stall, 200 m vom bezaubernden Pancerzyno-See entfernt, liegt zwischen Łobez und Świdwin. Die ersten historischen Erwähnungen über die Tarnower Wassermühle stammen aus dem 18. Jahrhundert. Das heutige Gebäude wurde zu Beginn des

20. Jahrhunderts 1903 dank Stefan von Borcke an der Stelle der früheren Holzkonstruktion errichtet. Infolgedessen hat sich die historische Mühle in ein äußerst charmantes Objekt verwandelt. Eine malerische Lage abseits des Stadtlärms, interessante Architektur und Geschichte, Nähe zur Natur und die Möglichkeit des direkten Kontakts mit ihr. Hier können Sie die Ruhe genießen, stundenlang die Natur betrachten, spazieren gehen, schlemmen. Dies ist ein Ort mit einer Seele. Wer einmal hierher kommt, kommt sicher wieder...

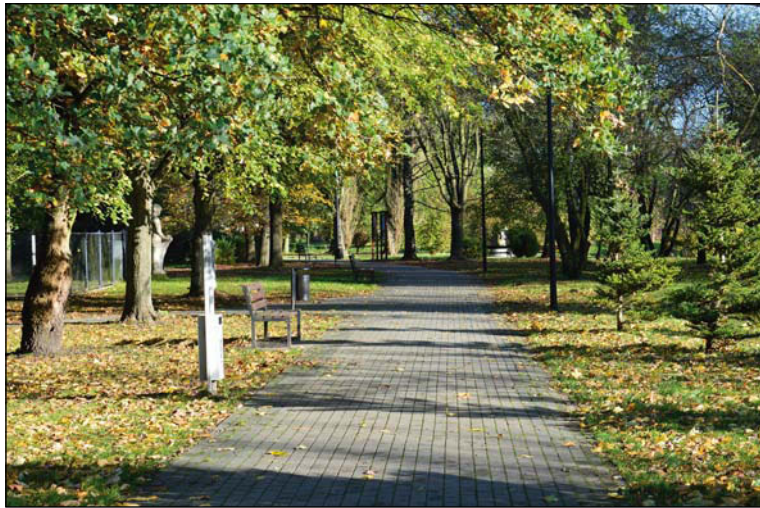
HERRENHAUS "TRADYCJA"

Herrenhause "Tradycja" – ein wunderschöner Ort etwas abseits in einem kleinen Dorf, umgeben von Feldern und Wäldern, 90 Kilometer östlich von Stettin. Über 300 Jahre Hausgeschichte und seine vielen Geheimnisse und Attraktionen machen den Aufenthalt hier zu einem einzigartigen Erlebnis. Das Herrenhaus erinnert an die Weite turbulenter, schöner und seltsamer Geschichten.

ŁOBEZ

Serce Pomorza Zachodniego

Angetrieben vom Geist der Innovation wurde ein Logo für die Gemeinde erstellt. Das Logo wurde zur Registrierung beim Patentamt eingereicht, das der Gemeinde nach einigen Monaten Arbeit das Recht zur Nutzung einräumte. So haben wir das einzige und einzigartige Logo, das eine schöne Dekoration für urbane Souvenirs darstellt.

Verschiedene Freizeiteinrichtungen und eine gute Kommunikation mit dem Rest der Region sind die Faktoren, die die Besucher dazu anregen, verschiedene Formen des Aktivtourismus auszuüben und Łobez zu einem idealen Ort zum Entspannen zu machen.

Einwohner und Touristen sind bereit, an zahlreichen kulturellen Veranstaltungen in der Gemeinde teilzunehmen. Die wichtigsten des Jahres sind: Die Tage von Łobez, das Erntefest, Łobeska Baba Wielkanocna, Łobziuki und das Festival der Brass Bands und Big Bands.

Dank des aktiven Engagements der Einwohner, der Mitarbeiter und der dynamisch funktionierenden Stadtverbände während des Jahres ist der Stadtkalender mit zahlreichen Sportwettbewerben, kulturellen Attraktionen und Veranstaltungen gefüllt.

Das allgegenwärtige Grün von Parks und Plätzen passt perfekt zur städtischen Landschaft.

Eine gut ausgebaute urbane Infrastruktur in Verbindung mit einem vielfältigen Gastronomie- und Hotelangebot schafft eine einzigartige Atmosphäre für die Bewohner.

Sie können sich entspannen, neue Energie tanken und die Schönheit der unberührten Natur bewundern.

Roland Hill

Roland Hill wurde zu Ehren der im Ersten Weltkrieg verstorbenen deutschen Soldaten gegründet. Die Gestaltung des Denkmals erfolgte durch das Atelier des Berliner Bildhauers Fritz Richter-Elsner. Der gesamte Bau wurde durch freiwillige Spenden finanziert und als Ergebnis einer Gemeinschaftsaktion in den Jahren 1925-1926 errichtet. Historischen Quellen zufolge wurden 1360 Kubikmeter Boden innerhalb von 4850 Arbeitsstunden von Menschen übertragen. Die Inspiration für die Benennung des Denkmals Wzgórzware Rolanda eine Säule, die einmal oben auf dem Hügel stand und mit einer Ritterfigur gekrönt war, die auf einem Schwert basierte. Die feierliche Eröffnung fand am 1. August 1926 statt. Das Denkmal mit dem Sockel misst 10,5 m und ist von jedem Punkt der Stadt aus sichtbar. Während des Zweiten Weltkriegs und in den 70er Jahren des letzten Jahrhunderts wurde das Denkmal zerstört, aber die Hauptidee der Schöpfer des Denkmals blieb lesbar.

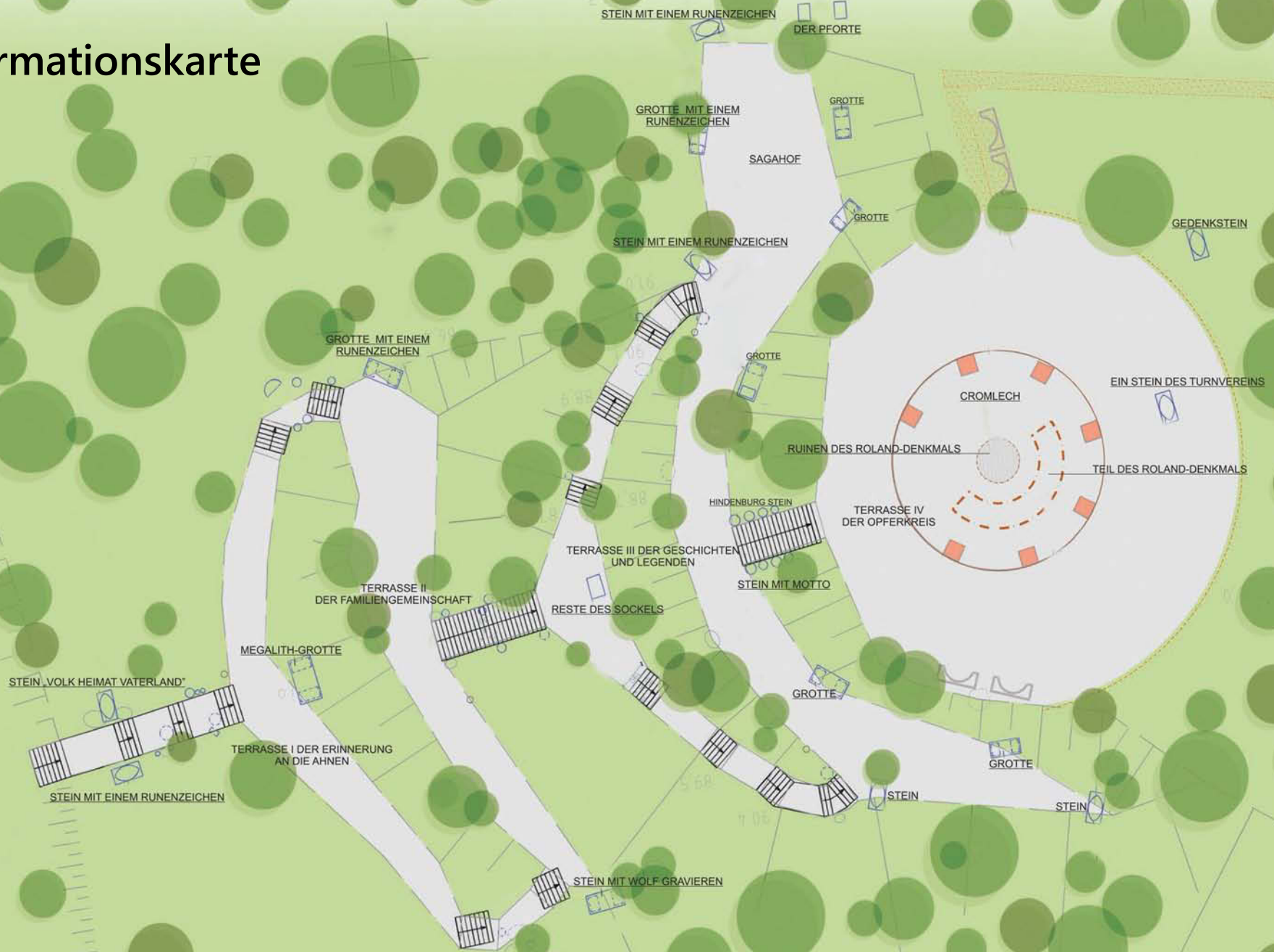
Die gesamte räumliche Annahme des Projekts bezog sich auf die Legenden und Sagen der germanischen Mythologie, die in den Liedern von „Edda“ aus dem 12. Jahrhundert und dem frühmittelalterlichen deutschen Heldenepos „Nibelungenlied“ enthalten waren. Auf dem Hügel wurden vier Terrassen angelegt, die durch Treppen (mittig und seitlich) miteinander verbunden sind. Einzelne Terrassen, sogenannte Kreise, bildeten ein thematisches Ganzes. Auf jeder Ebene wurden Steinkompositionen geschaffen, die „Megalithgräber“, „Grotten“, „Tore“ und Bänke schufen. Einige von ihnen sind mit Reliefs und Runenzeichen bedeckt. Die unterste Terrasse war der Erinnerung der Ahnen gewidmet. In der Mitte steht ein Dolmen, in dessen Innerem das Erbe der Väter aufbewahrt werden sollte, also verschiedene „antike Militaria“. Die zweite Ebene – die Familiengemeinschaft – ist hier erhalten geblieben, unter anderem findet man dort Felsbrocken mit symbolischer Wolfsgravur.

Die dritte Terrasse – Märchen und Legenden – widmet sich den Passagen, die mündlich von Vater zu Sohn weitergegeben wurden. Ursprünglich standen hier verschiedene Zwerge, Trolle, Urnen und andere Requisiten. Stufe vier – ein Opferkreis, bestehend aus sieben vier-eckigen Säulen, auf denen Plaketten mit den Namen von 208 getöteten Einwohnern von Łobez (darunter drei polnische Namen) angebracht waren. In der Mitte stand auf einer hohen Säule ein Denkmal von übernatürlicher Größe, das den Krieger Roland darstellte. Solche Denkmäler wurden seit dem Mittelalter auf vielen Märkten, nicht nur deutscher Städte, als Symbol des Ritterrechts errichtet. Neben Steinkompositionen wurde die symbolische Dimension eines solchen Denkmals durch speziell angepflanzte Bäume ergänzt – Kiefern (Trauer und Einsamkeit), Fichten (Leben und Wiedergeburt), Asche und Haine (Langlebigkeit und Stolz)

Informationskarte

Familie von Borcke in Łobez

Familie Borcke und Łobez

Łobez wurde seit 1271 vom Ritter Borko (Borco dominus de Lobis) regiert. Es wurde 1295 erstmals als Stadt (civitas) bezeichnet. Der Stadtrat und der Bürgermeister der Stadt (Opidi Lobese) und die Familie Borcke, als die Herren des Łobez-Landes (domini terrae Lobese) werden in der Urkunde von 1369 erwähnt. Religious matters

1400 genehmigte die Familie Borcke alle der Stadt gewährten Privilegien und Freiheiten, und am 12. Dezember 1623 wurden diese Rechte auf Ersuchen des Bürgermeisters und des Rates von Fürst Bogusław XIV., dem letzten Herrscher der Griffin-Dynastie, bestätigt. Die Familie Borcke regierte Łobez bis zum Beginn des 19. Jahrhunderts.

Religiöse Angelegenheiten

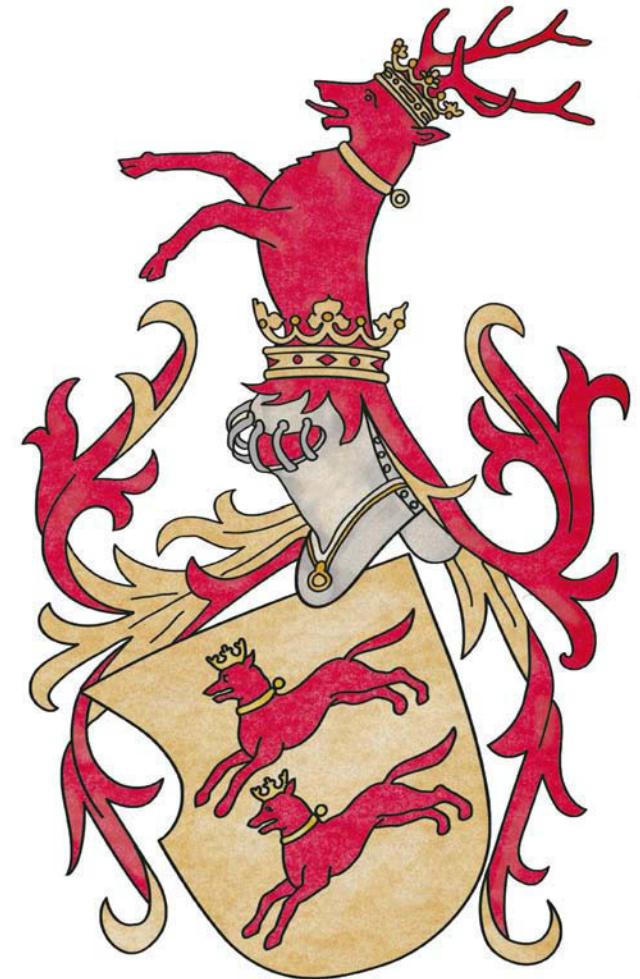
Mit der Einführung der Reformation im Herzogtum Pommern (Sejm in Trzebiatów, 1534) wechselten die Einwohner von Łobez ihre Religion vom Katholizismus zum Lutheranismus. 1537 wurde die vor der Stadt stehende Kapelle abgerissen, und als Faustin Borcke im November 1551 versuchte, sie wieder aufzubauen, kam es zu einem Konflikt mit den Bürgern der Stadt, die Einwände dagegen erhoben.

Hervorragende Vertreter der Familie Borcke, die mit dem Land Łobez verbunden sind

Viele prominente und farbenfrohe Figuren stammten aus der Familie Borcke. Um die Wende vom 14. zum 15. Jahrhundert lebte der Rittersräuber Matzke von Borcke (geboren um 1360 – gestorben um 1426), der 1388 für die Entführung von Wilhelm, Prinz von Gelderland, berühmt wurde. 1392 beraubte er einen Staatsbürger Der tschechische Feldherr Johann Mühlheim, für den im Frühjahr 1393 die Deutschen Ritter Strzmiel angriffen und die Burg abrissen. Im 15. Jahrhundert wurde Heinrich von Borcke, bekannt als der Schwarze Ritter (gestorben 1497), dem Besitzer umfangreicher Güter, dem Hofrat des Fürsten Bogusław X, großer Respekt und Würde entgegengebracht. Der bekannteste Vertreter der Familie war Sydonia (geboren 1548 – gestorben 1620). Sie wurde beschuldigt der Hexerei und einen Fluch auf die Familie Griffin gewirkt zu haben und 1620 in Stettin enthauptet und auf dem Pfahl verbrannt.

Familienwappen von Borcke

Es zeigt zwei rennende, gekrönte rote Wölfe mit goldenen Reifen am Hals auf einem goldenen Feld. Die Familie Borcke verwendete bereits im 13. Jahrhundert ein Wappensiegel mit Wölfen. Das in der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts erbaute Schloss in Strzmiel wurde von ihnen „Wulvesberg“ – Wilcze Wzgórze genannt, und sein Besitzer Borko II. verwendete den Titel „Herr der Wilcze Wzgórze“ (Dominus in Wulvesberghe). Möglicherweise leitet sich der Name „Borko“ vom slawischen Namen des Wolfes ab. Der Name Wulf (Wolf) in der Familie kam bis in die Neuzeit vor. In der Volkstradition galt die Familie als sehr alt. In Pommern hieß es: „Dat ist so alt wie de Borken und de Diiwel“ („es ist so alt wie Familie Borcke und der Teufel“). Das aktuelle Wappen der Stadt Łobez bezieht sich auf das Wappen der Familie Borcke.

Sydonia von Borcke

Sie lebte in den Jahren 1548-1620. Sie war eine besonders farbenfrohe Figur der pommerschen Familie von Borcke. Sie wurde in Wilcze Gniazdo geboren, wie die damals befestigte Schloss in Strzmiel genannt wurde. Als Kind hörte sie den Lektionen zu, die ihrem Bruder erteilt wurden, und da sie äußerst intelligent war, lernte sie schnell, zu lesen, zu schreiben und zu zählen.

Ihre Schönheit war, wie die historischen Quellen besagen, ein Gegenstand der Bewunderung vieler junger Männer. Ihre Eltern schickten sie zum Fürstenhof nach Wołogoszcz. Dort bezauberte sie mit ihrer Anmut, Weisheit und Schönheit Ernest Ludwik (1545-1592) aus der pommerschen Familie Griffin, Sohn von Prinz Philip I., der ihr sogar die Ehe versprach. Allerdings hielt er sein Versprechen nicht ein, weil die Familie des Fürsten andere Pläne in Bezug auf seine Zukunft hatte. Das aufgebrachte Mädchen, das in einer bösen Stunde den Fürstenhof in Wologda verließ, sagte: »Ich verfluche den Prinzen und seine ganze Familie.« Sie kehrte in ihre Heimatstadt in Strzmiel zurück, wo ihr Bruder Ulrich wohnte, der sich um den Hof kümmern sollte Schwestern nach dem Tod ihrer Eltern. Ulrich nahm das Anwesen von Sydonia und der älteren Schwester Dorothea in Besitz und beabsichtigte nicht, es mit ihnen zu teilen. Die weise und intelligente Sydonia hatte einen langjährigen Streit vor Gericht mit ihrem Bruder, um ihr Eigentum zurückzugewinnen. Sie wechselte oft ihren Wohnort. 1577 lebte sie in Marianów, später in Starogard, wo ihre Besitztümer während des Feuers niederbrannten. Dann ging sie nach Stettin zur Familie Brockhausen. Zu dieser Zeit wurde sie beschuldigt, den Prinzen Jan Fryderyk diffamiert zu haben. 1591 leistete ihr Bruder Ulrych aufgrund des Gerichtsurteils den Schwestern höhere Unterstützung und richtete für sie ein Haus in Resko ein. Nach zwei Jahren in Resko verlor Sydonia infolge eines Stadtbrandes ein Vermögen von 400 Gulden. Da sie kein Eigentum hatte, musste sie wieder ihrer Familie ausgeliefert sein. Sie lebte in Chociwel bei der Witwe von Gottfried von Wedel. Sie verklagte Jakob von Stettin aus dem Dorf Ciemnik, dem sie vorwarf, sie geschlagen zu haben. Schließlich lebte sie 1604 in einem Obdach für einsame adlige Mädchen in Marianów. In der Zwischenzeit schien der Fluch Sidonias wirksam zu sein – aufeinanderfolgende Fürsten aus der Griffin-Dynastie starben ohne Nachkommen. 1612 wurde Sydonia zum ersten Mal der Hexerei beschuldigt. Sie praktizierte Kräutermedizin, wog Bier und machte Tinkturen, sie sollte auch mit ihrer schwarzen Katze Chim sprechen.

Es reichte aus, um sie des Todes von Pastor David Lüdeka aus Wierzchów zu beschuldigen, der ein großer Liebhaber ihres Bieres war. 1619 wurden all diese Tatsachen zu einer Anklageschrift zusammengefasst, und der 71-jährige Sydonia wurde in die Kerker der Oderburg in Stettin gebracht. Später wurde sie erneut der schwarzen Magie beschuldigt, die den pommerschen Herzog Philipp II. An eine tödliche Krankheit brachte und zum Aussterben der regierenden Fürstenfamilie der Greife beitrug. Während der Folter bekannte sich Sydonia schuldig, angeklagt worden zu sein, und dann widerrief sie vor Gericht ihr Zeugnis. Dies dauerte bis August 1620, als der Richterrat sie schließlich als Hexe anerkannte und sie durch Verbrennen auf dem Scheiterhaufen zum Tode verurteilte. Because she was a noblewoman, she could not be burnt alive, that is why Sydonia was deprived of life by beheading and then her body was burned at the stake. This took place in front of the then mill gate in Szczecin (currently on Staromłyńska St. near the National Museum). Her ashes were scattered over the surrounding fields, so that the memory of her would be lost forever. Nevertheless, the memory and interest in Sydonia's figure were still alive.

The figure of Sydonia von Borcke, and especially her timeless beauty, inspired artists long after her death. The 18th-century portrait of Sydonia von Borcke is located in the Museum in Szczecin. The English painter Eduard Burne-Jones (1833-1898) painted several portraits of beautiful Sydonia von Borcke. One of them is part of the collection of the Tate Gallery in London.

Łobez in der Vergangenheit und heute

Die Geschichte von Łobez und Umgebung ist eng mit der Geschichte Vorpommerns verbunden. An vielen Orten gibt es Spuren materieller Geschichte.

Dobieszewo

Zu den ältesten Denkmälern Pommerns gehört die gotische Kirche mit freistehendem Glockenturm in Dobieszewo. Zur wertvollen Ausstattung gehört ein gotisches Holztriptychon aus dem 15. Jahrhundert. Neben der Kirche befindet sich auch ein evangelischer Friedhof, der dank der Bemühungen der Bewohner in gutem Zustand erhalten wurde. Dank der Unterstützung der Gemeindebehörden und der Bemühungen der Einwohner wurden viele historische Paläste und Denkmäler in ihren ursprünglichen Zustand zurückversetzt.

Poradz

Eine holländische Windmühle aus Ziegeln aus dem 19. Jahrhundert steht über dem Dorf und der Umgebung. Mit großem finanziellem Aufwand erbaut, war es die höchste technische Leistung dieser Art in der Zeit, als es gebaut wurde. Es hat die Form eines Kegelstumpfes. Es besteht aus drei Arbeitsebenen und einem Dachboden. Das aerodynamisch geformte Dach drehte sich mit einer kleinen Turbine gegen den Wind. Der Antrieb besteht aus vier Flügeln, die in einen Gusseisenkopf eingebettet sind. Der letzte Müller vor 1945 war Franz Naatz.

Wysiedle

Bei einem Besuch der Perle des Lobezer Landes, der Dreifaltigkeitskirche, die vor 1580 mit einem Holzturm erbaut wurde, kann man wertvolle Renaissance-Möbel aus dem 17. Jahrhundert bewundern: den frühesten und schönsten protestantischen Altar in Pommern (1606), das Taufbecken, Kanzel- und Sammelgalerien – alle reich verziert mit biblischen Szenen, dies sind typische Darstellungen evangelikaler religiöser Programme; dennoch erscheint auch der private Inhalt – Wappen seiner Gründer; und im Keller befindet sich eine bestattungsgruft.

Kirche in Wysiedle – Taufbecken.

Łobez

Die Geschichte der **Kirche in Łobez** spiegelt perfekt die Geschichte der Stadt wider. Das im fünfzehnten Jahrhundert nach den architektonischen Annahmen der ehemaligen Holzkirche erbaute Gebäude wurde wiederholt infolge von Bränden oder Kriegshandlungen zerstört. Die größten Brände ereigneten sich 1937, 1758 und schließlich 1945. Gegenwärtig erhebt sich die wiederaufgebaute Kirche wie vor Jahrhunderten über der Stadt.

Massive Spätgotik – nach architektonischen Gesichtspunkten erbaut – das Bauwerk des Tempels – wurde zwischen 1830 und 1869 umgebaut, wobei unter anderem ein interessanter, gut integrierter Stein- und Backsteinturm hinzukam. Nach dem Krieg wurde die Kirche 1949 umgebaut und 1974 gründlich modernisiert. Heute dominieren im dreischiffigen, hellen Innenraum der Kirche fast ausschließlich zeitgenössische Elemente

der Architektur und der sakralen Dekorationskunst. Im Presbyterium neben den Buntglasfenstern, die bekannten polnischen Seligen darstellen, verdienen 4 in der derzeit seltenen Technik gemachte Bibelszenen besondere Aufmerksamkeit. Diese Technik besteht aus dem Abkratzen von Zeichnungen in frisch aufgetragenen Schichten mehrfarbigen Putzes. Die bescheidene architektonische Dekoration wird durch das Fresko ergänzt, das 1969 unter den Fenstern des Hauptschiffs geschaffen wurde und Szenen aus dem Neuen Testament sowie moderne Orgeln darstellt.

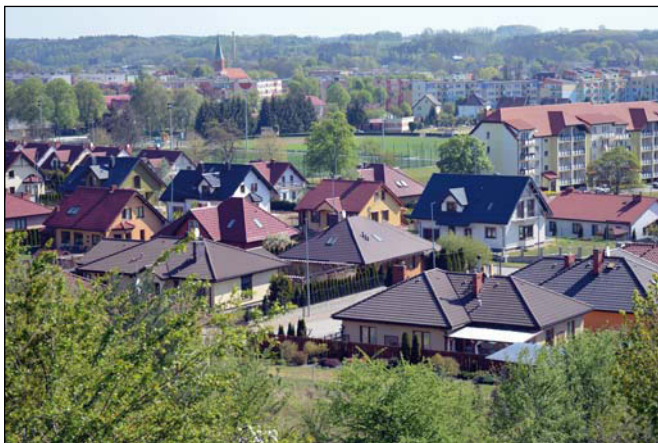

Obwohl die Aktivitäten des Zweiten Weltkriegs den Charakter der Stadt völlig verändert haben, sehen viele Straßen so aus, als wären sie aus einer ganz anderen Zeit.

Inmitten der Straßen gelegen, verweisen immer öfter sorgfältig renovierte kleine Häuser auf die jahrhundertealte Tradition einer kleinen Stadt, die ein lokaler Bezugspunkt für die umliegende landwirtschaftliche Tätigkeit, den lokalen Handel und die Dienstleistungen ist.

Es gibt auch einige größere, architektonisch interessante Häuser aus dem frühen 20. Jahrhundert, die nicht nur den damaligen Patriziern gehörten. Sie erfüllten auch die administrativen und sozialen Funktionen, die für die Entwicklung der Stadt wichtig sind. Eingebunden in die zeitgenössische Landschaft, sind sie eine Art Bindeglied zwischen dem, was für immer vergangen ist und dem, was das heutige Łobez schafft. Dank der Bemühungen der Behörden und der Einwohner selbst wird diese Stadt mit ihren zehntausend Einwohnern immer moderner, immer bunter. Dies ist eine gute Motivation für die junge Generation der Einwohner von Łobez, hier zu bleiben oder in Zukunft zurückzukehren.

Łobez ist eine Stadt, die gut in die Agrarlandschaft Vorpommerns eingebettet ist, aber auch offen für ihre nächste Renaissance ist.

Urząd Miejski w Łobzie

73-150 Łobez

ul. Niepodległości 13

tel.: +48 91 397 4001/02

fax: + 48 91 397 43 73

e-mail: lobez@lobez.pl

www.lobez.pl

ISBN 978-83-954555-0-6